

ČESKOBATRÁSKÁ
CÍRKEV
EVANGELICKÁ

ČESKÝ BRATR

TÉMA

PŘÍRODA A RŮST

cena 30 Kč

ročník 98

5/2022

Evangelický měsíčník

11 Růst, nikoli bujení – O. Kolář

30 Rozhovor s Karlem Pacovským, vítězem Magnesia Litera – A. Rozbořilová

35 O rasismu v USA s Ondřejem Stehlíkem – M. Vymětal

46 Pomáhat na hranicích pekla – M. Šulc

KAŽDOU NEDĚLI
OD 19:30 V CENTRU PRAHY

VEČERNÍ BOHOSLUŽBY U MARTINA VE ZDI

- * anonymní a otevřené prostředí
- * pro mládež i pro dospělé
- * pokaždé jiný kazatel
- * večere Páně alespoň dvakrát v měsíci
- * po bohoslužbách možnost zajít posedět

WWW.MARTINVEZDI.EU

TÉMA

- 7** Biblická úvaha – *A. Lavická*
8 Poslední záchrana – *J. Plíšková*
11 Růst, nikoli bujení – *O. Kolář*
13 Církev a růst – protimluv? – *J. Zejfart*
15 „Duchovní růst je i přemýšlet sám o sobě,“ říká Oldřich Jirsa, ředitel Kolínského kláštera – *A. Rozbořilová*

MLÁDEŽ

- 24** Porada mládeže letos trochu jinak – *Kryštof Sojka*
25 Chřestová pohádka – *Monika Semotánová*

MOJE CÍRKEV

- 28** Vítejte k nám do rodiny! – *Jiří Hofman*
29 Nejtěžší je sladit tempo písniček, aby se lidem dobře zpívalo – *A. Rozbořilová*
30 Rozhovor s Karlem Pacovským, vítězem Magnesia Litera – *A. Rozbořilová*
33 Dobročinný bazar v Pardubicích – *L. Nečasová*
34 Módní přehlídka rozehrála kostel barvami – *Jiří Hofman*
35 O rasismu s kazatelem působícím v USA – *M. Vymětal*

DIAKONIE

- 39** Mým úkolem je naslouchání a rozhovor – *A. Šůra*

SLOVO

- 43** Les – zázrak života i smrti – *K. Válová*
45 Elištiny osobní i neosobní tipy pro klidnou mysl – *E. Chlebounová*
46 Proč organismu nestačí jen růst – *J. Hoblík*
48 Pomáhat na hranicích pekla – *M. Šulc*
51 Temné hodinky ztišily i rozbušily srdce – *A. Rozbořilová*
53 Poslední slovo – *P. Hájičková*

ÚVODNÍK

Bratrství zdar!

T*eambuilding*. Rozverná kratochvíle, vyskytující se zejména na pracovištích, která má zásadní účel: podpořit růst týmového ducha. Využívá k tomu rozličných prostředků: tu společných výletů, tu sportování i všelijakých jiných aktivit. I zaměstnanci ústřední církevní kanceláře jsou jen lidi, a jakkoliv mezi nimi panuje velice přátelský, ba až bratrský duch, neuškodí, když se tomu taky trochu pomůže. Ke stmelení naší úřednické čeládky byl zvolen prostředek nanejvýš evangelický, posilující tělo i ducha: pracovní brigáda! A tak se osádka Husova domu počátkem dubna vydala do tábora v Bělči nad Orlicí. O blahodárném účinku práce na lidskou mysl i na mezilidské vztahy je známo již tolik, že se tento fakt stal obecnou lidskou moudrostí – práce šlechtí! Inu, počali jsme se šlechtit i my a pod našima rukama také okolí bělečského tábora. A tu jsme byli svědky zajímavého jevu. Při společné práci se totiž každý článek tohoto lidského stroje přirozeně chopí té činnosti, která jest mu nejpřirozenější. Kdo má rád těžkou práci, čapne sekuru a štípe velké špalky. Esteticky ladění jedinci zase úhledně vyhrabávají z trávníku smetí. Přátelé žehu obhospodařují oheň. Dělbá práce, jen to oku lahodí! Není divu, že se podařilo odvést kus práce: zpracovat pokácené dřevo, uklidit prostranství tábora, a dokonce postavit letadlo! Samozřejmě přišel čas i na pozvedání ducha (či Ducha, chcete-li), a to při společném zpěvu evangelických písní, samozřejmě z nového evangelického zpěvníku. Obraz bratrské lásky představili bratři Balcar a Hanych, kteří společně přednesli několik duetů. A protože i chlebem živ jest člověk, Bělečtí se postarali s pohostinností sobě vlastní o dobro našeho břicha. Jménem výpravy hlásím, že týmový duch zaznamenal jednoznačný nárůst. Bratrství zdar!

Adéla Rozbořilová

Starší než mládež? Post-mládež!

Ve společenství kolem pražského sboru u Salvátora se zvolna formuje společenství mladých lidí, které se označuje jako „post-mládež“. Jde o pravidelné setkávání pracujících či studujících, primárně bezdětných lidí ve věku do 35 let, kteří se cítí nepatřícně na mládeži, ale i na biblických hodinách pro dospělé.

Důležitou roli hraje i fakt, že jde o společenství otevřené hledajícím.

„Říkali jsme si, že ve skupinách evangelické mládeže, kam přicházejí zpravidla dospívající, někdy řešíme otázky, které by nejmladší příchodci mohli od návštěv odradit. Současně jsme vnímali, že mezi námi přibývá těch, kteří chodí do práce, cítí se nesví ve studentských skupinách, chtějí přitom chodit jinam mezi lidi než jen do pracovního kolektivu, ale žádnou takovou možnost nenalézají,“ popisují organizátoři svůj záměr.

Prvotní nápad přitom vznikl už před dvěma lety. Tehdy ale naplno propukla pandemie nemoci covid-19 a setkávání se omezilo. A teď tedy vznikl prostor myšlenku znovu oživit a dát jí konkrétní podobu.

Od konce dubna se společenství schází a formuje se. „Nejsme skupina mládeže, ale náš životní styl vlastně do jisté míry takový je. Nejsme kandidáti na schůzky rodičovského klubu ani typičtí jedinci, kteří přicházejí na biblické hodiny pro dospělé. Jsme prostě post-mládež. Chceme tvořit společenství otevřené jak křesťanům, tak hledajícím,“ stojí na webu www.post-mladez.cz s odkazem na to, že právě příchodci pomáhají setkání utvářet a dávají mu konečnou podobu. Cílem je nabízet nejen prostor pro naslouchání teologickým úvahám

a diskusi otázek víry, ale i utvářet společenství podobně naladěných lidí.

Také proto diskuse s faráři, převážně Tomášem Trusinou a Davidem Balcarem, doplňují rozhovory s dalšími hosty, ale i deskové hry, zpívání nebo promítání filmů. Pro úvodní setkání pořadatelé naplánovali témata „Křesťan se samopalem“ (21. 4.) o křesťanech ve válce (s vojenským kaplanem Pavlem Rumlem), dále „Křesťanské hodnoty podle Krista“ (5. 5.) o často zneužívaném sousloví křesťanské hodnoty (s Tomášem Trusinou) a konečně „Strach z jinakosti lidí“ o přijímání druhých, o migrantech a menšinách (s Mikulášem Vymětalem).

Hof,

Starat se o církevní pozemky udržitelně

Některé farní sbory Českobratrské církve evangelické historicky spravují zemědělskou půdu a lesní pozemky. Jiné je díky restitucím církevního majetku získaly nebo je jako vhodnou investici pořizují. Snad každý sbor má mezi svými členy také vlastníky dalších takovýchto nemovitostí.

Jak s touto svěřenou hřivnou hospodařit? Má být krátkodobý zisk jediná či hlavní priorita? A jak si počínat ve chvíli, kdy nikdo z pověřených členů staršovstva zkušenosti s péčí o půdu nebo s jejím pronajímáním nemá?

Poradní odbor pro životní prostředí ČCE ve spolupráci s Českou křesťanskou environmentální sítí připravil leták, který předkládá několik základních doporučení, jak se šetrně a dlouhodobě udržitelně starat o (nejen sborové) zemědělské a lesní pozemky.

„Ukazuje se, že jednou z nejdůležitějších věcí v případech správy pozemků je prosté pravidelné sledování jejich stavu. Je vhodné, aby někdo z farnosti či sboru na pozemky dohlížel a reagoval v případech změn (polomy v lese, erozní rýhy na poli),“ objasňuje se hned v úvodu materiálu. A na dalších stranách se popisuje možné ohrožení půdy, na co dbát, pokud pole, louky či les obhospodařujeme sami, nebo třeba co nezapomenout zanešt do pachtovní smlouvy, pokud pozemky pronajímáme. Půda totiž může rychle ztrácet na kvalitě, a tím samozřejmě i na hodnotě.

Toto úskalí si přitom mnoho vlastníků stále ještě neuvědomuje.

Čtyřstránkový materiál je základní průvodce pro dobrou orientaci. Kromě toho nabízí také odkazy na rozšiřující materiály, na vzory pachtovních smluv nebo metodiky péče a průzkumu kvality.

Hof

Studenti evangelické fakulty uspěli na celouniverzitní úrovni

V úterý 12. dubna 2022 se konalo slavnostní předávání cen Univerzity Karlovy, kterými jsou Bolzanova cena a ceny udělované rektorem.

Je nám velkým potěšením, že Cenu Josefa Dobrovského pro nejlepší absolventy teologických programů obdrželi studenti Evangelické teologické fakulty.

Cena rektora je určena nejlepším absolventům bakalářského a magisterského studia a každoročně ji může získat jeden z absolventů lékařských programů, společenskovědních programů, přírodovědných programů, teologických programů a učitelského studia (Cena prof. PhDr. Václava Příhody). S udělením každé z cen je spojena peněžitá odměna.

Mgr. Jan Lukáš

Absolvoval navazující magisterský studijní program Teologie, obor Evangelická teologie. Zvláštní zájem projevoval zejména o oblast biblických studií, kde se volitelně věnoval studiu dalších starověkých jazyků, absolvoval volitelné předměty z oblasti historiografie a archeologie starověkého Izraele a zúčastnil se také dvoutýdenní archeologické expedice v Izraeli.

Bc. Ondřej Zeman

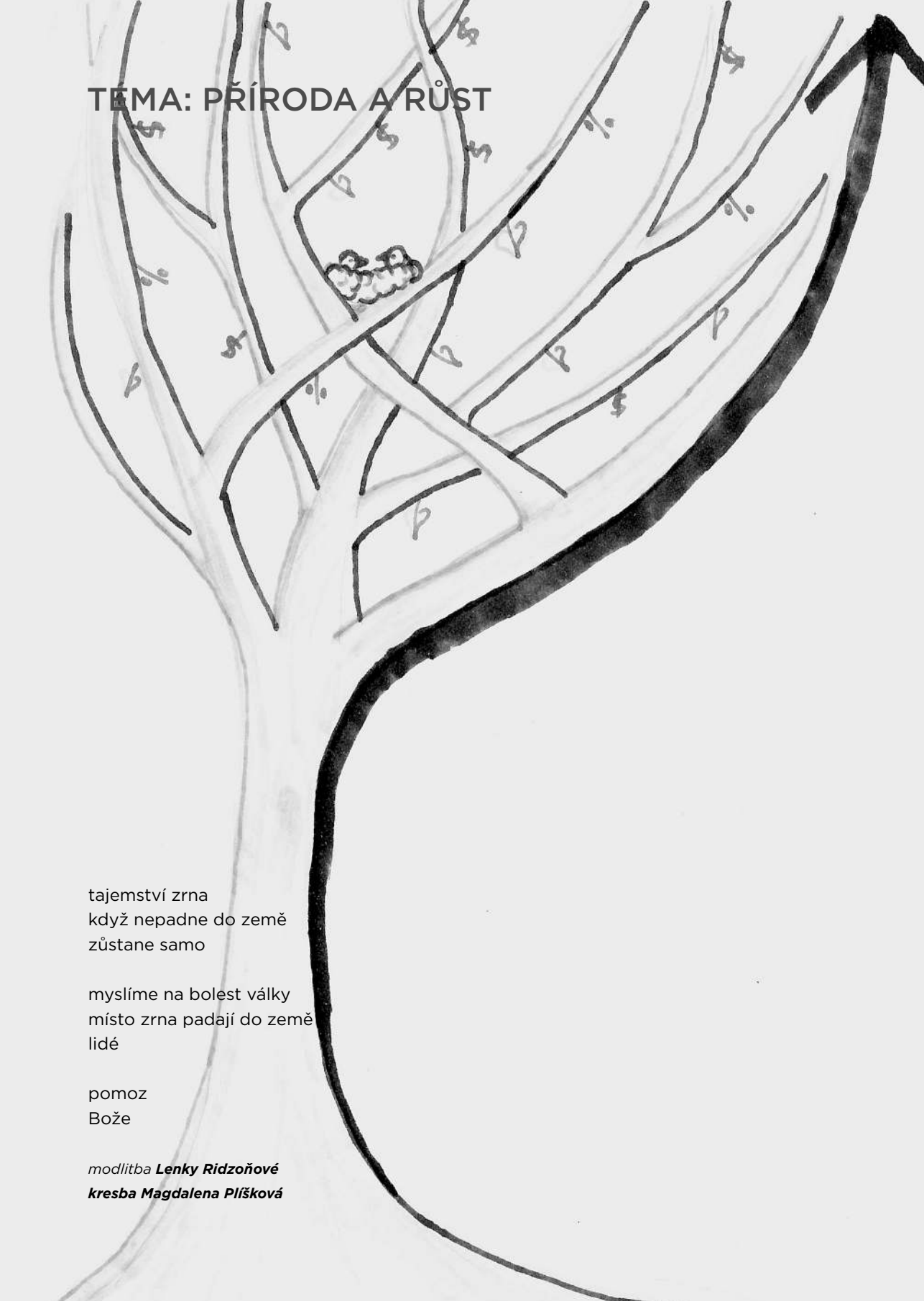
Absolvoval bakalářský studijní program Teologie, obor Evangelická teologie. Kromě běžných studijních povinností se ve 3. ročníku aktivně zapojil do práce Katedry Starého zákona v pozici pomocné vědecké síly a osvědčil se přitom nejen jako ochotný administrativní a organizační spolupracovník, nýbrž také jako pečlivý editor a redaktor odborných textů. Při své bakalářské zkoušce byl ve všech částech hodnocen stupněm výtečně.

Oběma studentům gratulujeme k úspěchu, děkujeme jim za reprezentaci a přejeme mnoho štěstí do další práce!

cuni.cz/etf.cuni.cz, foto: etf.cuni.cz

TEMA: PŘÍRODA A RŮST

tajemství zrna
když nepadne do země
zůstane samo

myslíme na bolest války
místo zrna padají do země
lidé

pomoz
Bože

modlitba **Lenky Ridzoňové**
kresba **Magdalena Plíšková**

Zakořenit, růst a nést plody

„Já jsem vinný kmen, vy jste ratolesti. Jako ratolest nemůže nést ovoce sama od sebe, nezůstane-li při kmeni, tak ani vy, nezůstanete-li ve mně.“
J 15,5

Ježíš o sobě mluví obrazně jako o kmeni vinné révy. Tento obraz si dovedeme docela dobře představit, protože i v jinak velmi střídme zdobených evangelických kostelích a modlitebnách můžeme motivy vinné révy vidat.

Ježíš tu neříká, že on je „plod“ vinné révy, nezazní tu něco jako „já jsem velký, krásný střepec hroznového vína, ze kterého můžete všichni být živi“. U Jana podstatou toho obrazu je, že vinný kmen nese ratolesti a ty ratolesti nesou ovoce. Je to obraz společenství, které Ježíš vytváří. Obraz rodiny Božího lidu. Co je tu důležité, je to zůstat spolu – při kmeni. Tak vzniká, díky Ježíšovi, Boží „rodokmen“, kde tím nejpodstatnějším jsou vztahy: „Já jsem vinný kmen, můj Otec je vinař, vy jste ratolesti...“ O dětech, pokračovateli rodu, se přece používá pěkný poetický výraz „ratolesti“.

Rodová příslušnost a touha dohledat kořeny své rodiny co možná nejhloběji fascinuje mnoho našich současníků. V genealogii je obvyklé, že se rodokmen znázorňuje jako strom. Rod jako strom vyrůstá z kmene – od prvního zakladatele, nositele toho jména, a větví se dalšími „ratolestmi“ ve „strom života“.

Z Ježíšova výroku „já jsem vinný kmen“ mi vyplývá, že pro křesťany je to Kristus, ten „zakladatel rodu“, ten kmen, z něhož my se dál větvíme – my jsme tu po něm, od něho „kristovci“, rodokmen starý už přes 2000 let! On – vinný kmen – a my ratolesti.

Ke kmeni ovšem patří nejen ratolesti, listí a plody, ale také kořeny; bez nich by kmen nebyl celý. Někdy má strom své kořeny rozloženy jen povrchně, jakoby do věžře. Bývá to tak, když semeno, ze kterého kdysi vyrostl, padlo na skalnaté podloží a strom nemohl zapustit kořeny

do hloubky. Taková poloha kořenů má tři nevýhody: Strom žije jen z toho povrchního a to bývá často chudé. V případě, že není dostatek vláhy, rychleji usychá. A je zde také nebezpečí, že při silné bouři a větru se snadno takové kořeny vyvrátí. Tato tři nebezpečí nehrozí stromům, které mají kořeny hluboko. Svoje živiny sají z bohatších ložisek, za dlouhého sucha mají vláhu a odolávají lépe náporům větru.

Ke stromu můžeme přirovnat také svůj osobní život a svou víru. Povrchnost pak je nebezpečná v každém směru. Hluboká zakotvenost v Kristu dělá křesťanskou víru živou a plodnou.

V závěru severské ságy Trygve Gulbrandsena, nazvané *Není jiné cesty*, se starý Dag, mocný hospodář z Medvědího dolu, ohlíží za smyslem své životní pouti. Na smrtelné posteli vyznává své snaše, že příslušnost a povinnost vůči rodu není nejvyšší priorita života. A že to není ani shromažďování peněz a moc nad lidmi. Že to, co život drží a naplňuje a přesahuje, přichází ►

do života s Kristem: „Musíme se spokojit s tím, že jsme jen lidé, a na poslední dlouhé cestě spoléhat na Pána Boha, protože sami nezmůžeme nic... Kdybych byl farář, kázal bych každý svátek o tom, že člověk má mít vřelé srdce a dobrou vůli a že si máme navzájem pomáhat, protože to je skutečné sbližování naší vůle s Bohem, je to ku prospěchu nám i našim bližním... Protože, Adelheido, jsme slabí, i kdybychom si připadali sebesilnější. Potřebujeme v životě každou podporu, která se nám nabízí – v kostele, v rodině, od věrných přátel... Není jiné cesty než – Kristus... Cesta ke smyslu života vede skrze jeho prosté přikázání...“ Proto Ježíš,

vinný kmen, opakovaně zve: „Zůstaňte ve mně a já ve vás.“

On je ten zdroj, kořen života, z něhož my můžeme k dobrému životu čerpat sílu. Když on v nás přebývá svým „dechem“, pak oživuje, naplňuje, proměňuje, obnovuje. Působí v nás, je nám blízko, nejsme sami na to, na co máme v životě stačit: totiž aby Boží dílo šlo mezi lidi prostřednictvím i našich úst, našich rukou, našich pohledů, úsměvů, prostřednictvím naší životní radosti, našeho úsilí a zápasu o pravdu, o dobré vztahy... To je „dobré ovoce“, které v nás, díky Kristu, může růst a které máme nést dál.

Anna Lavická, foto: Ondřej Stehlík

ROZHOVOR S JANEM VALEŠKOU, PROVOZOVATELEM KOMUNITNÍHO ZEMĚDĚLSTVÍ

Poslední záchrana

Základem jsou vztahy, zelenina je bonus

Jan Valeška je rodilý Pražák. K tématu ochrany životního prostředí se dostal už při magisterském studiu na Fakultě humanitních studií, kde se věnoval sociální a kulturní ekologii, tedy teorii udržitelného rozvoje. Už během studia vstoupil do neziskové organizace PRO-BIO LIGA pobočky Svazu ekologických zemědělců PRO-BIO, který se zabývá ekologickým zemědělstvím. Jan Valeška působí v několika neziskových organizacích, které sám zakládal a které se věnují ekologickému zemědělství; je také zakladatel „kápézetky“, což ale není „krabíčka poslední záchrany“, kterou známe skoro všichni; v tomto případě ta písmena znamenají „komunitou podporované zemědělství“.

Kde se ten vztah k zemědělství vlastně vzal?

Při studiu jsem se nejprve zabýval udržitelností pražské dopravy, ale velmi silně mě oslovil sociolog Jan Keller; ten mě nasměroval k otázce životního prostředí ve smyslu, co můžu já jako jednotlivec měnit, ovlivnit. A uchvátilo mě právě to zemědělství – do našeho života zasahuje velmi významně a má obrovský transformační potenciál směrem k udržitelnosti rozvoje a k ochraně životního prostředí.

Co přesně znamená to KPZ? Má to nějakou souvislost s krabíčkou poslední záchrany?

Jistě že nás to napadlo. Nicméně ten oficiální název, komunitou podporované zemědělství, je doslovný překlad z angličtiny. To KPZ je hnutí celosvětové, trvá asi už od sedmdesátých let. Ovšem v zahraničí je běžné, že ty vznikající

kápézetky na něco navazovaly, zatímco u nás, paradoxně, nebylo na co navázat. Tady bylo po těch 50 komunistických letech rodinné či ekologické zemědělství na úplném začátku.

Kde to hnutí původně vzniklo?

Jeden kořen je v Japonsku šedesátých let, v souvislosti s výraznou chemizací potravin. Hnutí se nazývalo „jídlo s tváří farmáře“; farmář ručí doslova svým obličejem za to, že to jídlo je opravdové, vzniklé s respektem k přírodě, zvířatům a lidem. A my jako spotřebitelé máme být s tím farmářem spoleni. Druhý kořen je ve Švýcarsku, je svázán s antroposofií.

A jak to bylo u nás?

Nějaké alternativní zemědělství se začínalo zkoušet v devadesátých letech, ale nebylo vůbec, jak tu produkci distribuovat. Ekologičtí zemědělci začínali tedy zkoušet do té doby zapomenutou možnost typu „prodej ze dvora“. Pak se začínalo s nějakými objednávkovými systémy, s bedýnkami... U nás je totiž obvyklé, že ekologický zemědělec, který třeba produkuje zeleninu šetrně a s úctou, potom stojí hodiny na trhu a musí škemrat, aby si to lidi koupili. A to se nám zdá být špatné.

Jaký je tedy princip KPZ?

V naší kápézetce jde o partnerství. Ze spotřebitele se stává spoluaktér. Dá se tomu říct občanský aktivismus, který jsme odkoukali někdy v roce 2006 ve Francii, v Británii a v Německu.

Je to komunitní systém, spotřebitel je spoluhráč. Farmář vyprodukuje za rok třeba 300 kilo zeleniny a domluvená skupina spotřebitelů, říká se jim podílníci, mu dopředu za tu zeleninu zaplatí, dají mu na jeden rok například 150 000 korun. A on jim pak bude každý týden poskytovat podíl z té své zeleniny. A co je důležité – když se urodí méně, farmář nebude té komunitě peníze vracet, ovšem udělá samozřejmě všechno pro to, aby se ta neúroda nestala. A když se urodí víc, spotřebitelé dostanou víc zeleniny, a nebudou nic připlácet. Vychází se z velmi důležitého před-

pokladu – zemědělství není byznys jako každý jiný. Obzvlášť to ekologické. Protože pracuje s živým světem a má vysokánskou míru nejistoty. Přehodit všechno tohle riziko na toho jednoho farmáře je z mého pohledu sobectví; koupit si pěknou zeleninu na trhu je málo. Takhle má ten farmář určitou jistotu. A taky ocenění.

Četla jsem ale, že tohle není jediný model, že to může být komplikovanější, ne?

To je pravda. Někdy je to tak, že farmu založí komunita spotřebitelů a zaměstnají zemědělce, který bude na tom poli hospodařit. Dokonce někdy začnou hospodařit i sami ti spotřebitelé nebo se na produkci osobně podílejí, chodí na pole na brigády. A jde taky o děti. Už to, že se dostanou do přírody a taky že vidí, jak tam rodiče pracují, to se mi zdá moc důležité. Ale jak přesně to bude vypadat, to už záleží na domluvě v té konkrétní komunitě.

Kolik je vůbec v republice farem zapojených do KPZ?

Z hlediska celé naší republiky a celkové produkce je to zcela marginální věc, je jich asi 60. Jenomže z hlediska té kvality a vztahu mezi producentem a odběrateli to má obrovský dopad. Tyhle farmy mohou hospodařit ekologicky bez tržního tlaku, používat třeba tradiční osivo, pěstovat nezvyklé druhy a odrůdy zeleniny, a přivádějí tak lidi k půdě, která je živí. Navíc díky KPZ a podpoře spotřebitelů mohou začínat hospodařit i lidé, kteří by jinak vstup do zemědělství měli daleko obtížnější, ne-li nemožný.

A nejsou ti zemědělci, co na to kývnou, přece jen trochu specifická skupina?

Jednoznačně. Obvyklý zemědělec produkuje „komoditu pro trh“. Zatímco ti naši dělají „jídlo pro lidi“. Produkovat dobrou zeleninu nebo další produkty pro koncového spotřebitele je strašně náročná disciplína a dělá to málokdo. Vyžaduje to znalosti, infrastrukturu, nástroje... Ten „náš“ člověk musí být ochoten ►

komunikovat, dělit se, snést, že mu lidi na ten jeho pozemek vůbec lezou. A to druhé nezvyklé, to je práce těch podílníků. Stát se zemědělcem je děsně složité; buďto to musí být v rodině, nebo to chce strašně moc peněz. A vůbec se to řemeslo naučit! Na to nestačí ani střední ani vysoká škola. Chce to hrozně moc praxe. No a ti naši podílníci do toho můžou takhle normálně vstoupit a začnou se to úplně přirozeně učit, to je přece úžasné!

Leckoho asi napadne otázka, přirozená pro nás, co právě chodíme na trhy – můžu si tam já zajít nakoupit?

Ne. Výnosy z toho pole jsou jen pro členy komunity. Ale můžete se stát členem. V KPZ totiž nejde o samotnou proudoucí produkci, třeba mrkev. Jde o to, že pečujeme o ten kousek země, který nám byl svěřen, aby byl živý. To je celé, o nic víc nejde. A samozřejmě s tím souvisí, že se podporuje život té komunity. Vzájemnost, vztahy. K lidem, ke krajině, k půdě. Že z toho leze zelenina, to už je takový bonus. Oni by vám samozřejmě to kilo mrkve dali, ale není to záměr. Záměr je, že se skrz jídlo propojí vztah k půdě a ke krajině. Kde to jídlo vzniklo, kdo se na tom podílel, co přitom použil, kdo u toho trpěl, kdo u toho umřel, to všechno v té mrkvi je! A to mají lidi možnost v kápézetce poznat.

Je také možné, že někdo je člen té komunity, ale na poli sám pracovat nechce?

Určitě. Jeho povinnost je dopředu zaplatit smlouvanou částku, může to být i ve splátkách, a druhá povinnost je si tu zeleninu odebrat. Paradoxně to bývá problém. Jak je ta platba takhle dopředu, stává se, že ti podílníci na to zapomenou. Někdy je třeba pomoci s distribucí nebo třeba jednou za rok nějaké to výdejní místo uklidit.

Na vašich stránkách jsem si někde všimla jména Vojtěch Veselý, to je původně náš farář, který má agroekologickou farmu ve Valči. Ten taky patří k vám?

Je mezi farmáři hodně specifický, pro mě Vojta představuje naprostou avantgardu agroekologického zemědělství, testuje nové přístupy a postupy v praxi, v tom je jeho přínos nepochybný.

Když se díváme dopředu, vidíte nějaký vývoj? Kápézetky přibývají?

Určitě se nějaký rozvoj děje. Lidi dnes víc chápou, že ekologické zemědělství má smysl, že lokální jídlo je důležité. I když musím říct, že někdy taky některá kápézetka skončí. No ale když za námi přijdou mladí lidé, že chtějí založit farmu, co víc si přát?

A není přece jen deprimující, že jste v té zřetelné menšině? Nemáte někdy chuť se na to vykašlat?

Samozřejmě že mám. Ale v principu těch okamžiků, kdy vidím, že to má smysl, kdy vidím, co to lidem dává, těch je daleko víc. Věřím, že to, co funguje, je práce v malém, drobné kroky, které jdou ale do hloubky. Přece se na to nevykašlu...

Jana Plíšková, foto: archiv respondenta

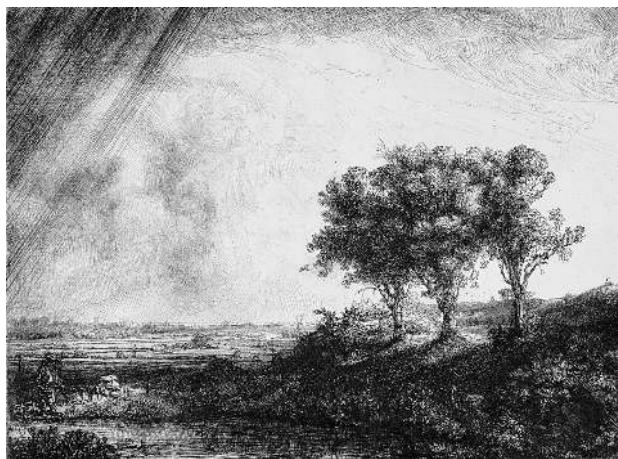
Růst, nikoli bujení

Nezáleží jen na kvantitě

Je růst špatný? Měli bychom jej zastavit nebo aspoň omezit? Hledáme-li odpověď v Bibli, narážíme na dobře známou potíž. Bible sice o růstu hovoří, ale má tím na mysli něco jiného, než co si pod tím slovem vybavíme v souvislosti s ekonomickou či ekologickou problematikou my dnes. Významy slov se, jak známo, mění, a tak se při pátrání v Bibli musíme opírat méně o slova a více o popisované skutečnosti. Růst je původně spojen s vývojem a zráním živých tvorů. Označuje se tak jistá fáze jejich životního oblouku, po níž dříve či později nastává chřadnutí, uvadání a zánik. Původní organickou povahu růstu potvrzuje také etymologie indoevropských slov – například anglické *grow* (růst) zřejmě souvisí s výrazem *grass* (tráva) či dokonce *green* (zelený). Růst není pouhé přibývání, zvětšování či rozmnožování, i když to k němu jistě patří také. Nelze jej redukovat na křivku jdoucí směrem nahoru; podstatné je také to, co se uvnitř této křivky odehrává. Jinými slovy nezáleží jen na kvantitě, ale též na kvalitě. Vždyť šířit se a bobtnat může také něco zhoubného, co na skutečném růstu pouze parazituje.

V Bibli nicméně najdeme také to, co bychom mohli nazvat hospodářským růstem či prosperitou. A je potřeba připustit, že přinejmenším ve Starém zákoně není a priori takový růst odsuzován. Když se člověku daří, například vlastní mnohá stáda nebo má zemi, kterou úspěšně obdělává, případně zplodil mnoho potomků, kteří mu dělají radost, je to Boží požehnání. Boží dary nejsou čistě duchovní záležitost, mají také tento hmotný a pozemský, někdo by snad řekl přízemní charakter. Tyto dary jsou často „počitatelné“, takže by se životní zdar skutečně do jisté míry dal vyjádřit současnou kategorií růstu. Hospodin zaslíbuj Abrahamovi, že jeho potomci budou „jako nebeské hvězdy a jako

písek na mořském břehu“ (Gn 22,17); o Izákovi se píše, že „sklidil stonásobně“ a „vzmáhal se stále víc“ (Gn 26,12–13); díky Josefově moudrosti se nashromáždilo tolik obilí, že „ho přestali počítat, neboť se už počítat nedalo“ (Gn 41,49); Izraelci v Egyptě „se rozplodili, až se to jimi hemžilo“ (Ex 1,7). Ostatně již při stvoření světa Bůh přikazuje živočichům i lidem, aby se „plodili a množili“ a naplnili zemi (Gn 1,22.28). Platí tedy přece jen: čím více, tím lépe? Posvěcuje sám Bůh hospodářský růst?

Rembrandt van Rijn: Krajina se třemi stromy
(1643)

Žádný strom neroste až do nebe – toto přísloví sice v Bibli nenajdeme, ale celkem dobře vystihuje, že každý růst má své hranice. Babylonská věž rostla jako z vody, ovšem takřikajíc nesprávným směrem: stala se symbolem lidské pýchy a bohorovnosti. Ničím neomezená, bezuzdná expanze, vytlačující nebo zotročující ty druhé, je charakteristika pohanických říší, pro které je připraven Boží soud. Hospodářský ani zahraničněpolitický rozmach země sám o sobě není důkaz Boží přízně, pokud není spojen ►

s pravou zbožností a spravedlností. Navenek úspěšný byl například král Achab, za jeho vlády dosáhlo izraelské království rozkvětu, avšak prorok Eliáš na něm pro jeho nevěrnost Hospodinu nenechává nit suchou. Pod pozlátkem růstu může bujet svévole, bezohlednost a mravní rozklad. Když jeden člověk ovládne druhého a zabere jeho území, je to zlo. Pokoj přichází tam, kde jsem druhému schopen poskytnout životní prostor, nebo ještě přesněji: Kde uznám, že také mému bližnímu dává Bůh na této zemi prostor. To ukazuje příběh o Izákovi a o jeho zápasu o studny. Hodnotou není rozpínavost, nadvláda či agresivita, ale vzájemná dohoda, pohostinnost a dobré sousedské spo-
lužití.

Édouard Manet: Kristus zahradník (1858)

O růstu v tom původním, organickém smyslu rád hovořil ve svých podobenstvích Ježíš. Na této přenesené rovině dobře vynikne, že v Božím království nejde o pouhou expanzi, ale především o proměnu lidských srdcí, vztahů i celého světa. Ježíšovým metaforám odpovídají početné výroky apoštolů o růstu v milosti, víře či lásce, o dorůstání v Krista a společném růstu sboru (např. Ef 4,15; 1Te 3,12). Duchovní růst nesměruje do šířky, ale do hloubky: Je stále silnějším prorůstáním osobního příběhu jednotlivce s příběhem Ježíše Krista. K tomu ovšem nezbytně patří také opak růstu, totiž umenšování či dokonce odumírání „starého Adama“ v nás, naší přirozené sebestřednosti, která si

chce vystačit bez Boha a bližního chápe jen jako prostředek k naplnění cílů vlastních.

Hospodin nepochybně je Bůh života, a tedy i růstu, nikoli Bůh bezmezného bujení. Život na vlastní pěst a podle vlastních měřítek, povyšující vlastní já nade vše ostatní, život, který spatřuje v druhých jen konkurenci, kterou je potřeba buď využít, nebo zničit, totiž není pravým životem. Ideologie konzumu nás přesvědčuje o tom, že pořád nemáme dost, že nám vždy cosi zásadního ke štěstí schází. Je ale známá zkušenost, že s každou další zkonsumovanou věcí se v nás tato touha neutiší, ale naopak se postupně mění v závislost: čím víc mám, tím víc toho potřebuji. Ta už nemá nic společného s potřebou zajistit si podmínky k životu, kterou Bůh nijak nepohrdá. Často se v této souvislosti uvádí Ježíšovo varování, že nelze sloužit současně Bohu i majetku (Mt 6,24). Méně už se připomíná Ježíšovo evangelium o Boží dobrotě a štědrosti, které ustaraného člověka, kroužícího kolem sebe, osvobozuje od chamtivosti a kořistnictví: Vždyť stačí hledat Boží království a vše ostatní nám bude přidáno (Mt 6,33). Bůh přece dobře ví, co potřebujeme, dřív než o to prosíme (Mt 6,8).

Nakonec je nutné zmínit ty, kdo se stávají obětí bezohledného růstu jiných. Mnozí se nad tímto stavem nijak nepohoršují a pokládají jej za přírodní zákon: V boji o přežití jedni pojdají druhé, silnější vytlačují slabší, schopnější porázejí méně schopné. Zdá se, že také fungování společnosti tento princip potvrzuje: Aby jedni mohli žít v nadbytku, druzí musí žít v nedostatku; aby jedni mohli růst, druzí se musí uskrovnit; aby jedni mohli žít, druzí musí zemřít. A když ne lidé, tak aspoň příroda. Prý se s tím nedá nic dělat, dokud svět světem stojí. Skutečně jsme odsouzeni k tomu, abychom rostli na úkor druhého? Ježíš učí novému zákonu: Život se otvírá tam, kde pro druhého něco obětuji a nežiji na jeho účet. Pravý život naleznou jen tehdy, když jej odevzdám, a ne když se snažím urvat pro sebe, co se dá (Mk 8,35–36).

Ondřej Kolář, foto: wikipedia.com

Církev a růst – protimluv?

Oprostěme se od zažitých představ

Je vůbec reálná představa, že by církev mohla v dnešní době růst? Pakliže se chceme na toto téma podívat z hlediska misiologického a evangelizačního, musíme si nejprve ujasnit, co je církev a co je růst. Vezmeme si to tedy popořadě. S otázkou, co je církev, nám pomůže misiologie.

Z hlediska misiologického je totiž církev služebnice Božího díla ve světě. Byla Kristem povolána, aby se stala znamením přicházejícího Božího království. K tomu účelu dostala do vínku všechny možné úkoly, které má ve světě a pro svět vykonávat. Diakonie (služba potřebným), katecheze (vzdělávání), liturgie (bohoslužebná setkání), koinonie (společenství), pastorece (doprovázení lidí životem) a v neposlední řadě také evangelizace (sdílení evangelijní naděje a získávání nových učedníků). Růst v tomto kontextu znamená snažit se, aby naše sbory byly aktivní ve všech výše uvedených oblastech. A aby tyto aktivity měly přesah také mimo ono úzké společenství sboru. Jedná se o růst v kvalitě sborového života. Uvedu to na příkladu diakonie – mnozí z nás si zvykli podporovat finančně Diakonii, a tím delegovat onu službu potřebným na profesionály. To má své výhody, ale také úskalí. Diakonická služba by měla v nějaké formě být součástí života sboru. Může to být jednoduchá činnost ve prospěch nějaké z lokálních charitativních organizací, pro místní bezdomovce atd. Může také jít o vhodnou aktivitu, ke které lze přizvat lidi z okolí, nikoli jen členy sboru.

Zvyk je železná košile

Tím se dostáváme k růstu z hlediska evangelizace. Téma aktuální a v posledních desetiletích opomíjené. Za totality církev příliš křídla roztažovat nemohla, ale byla alespoň v různých

momentech společností vnímána jako symbol odporu. Po revoluci se sice zjednodušila možnost veřejného působení, ale se ztrátou puncu disidentství jsme přestali svět zajímat. A tak žijeme trochu odděleně, zvykli jsme si na to, že s každým dalším sčítáním lidu hledíme na menší a menší čísla. Děláme věci tak, jak se vždycky dělaly, protože to moc jinak neumíme. A upřímně řečeno, intelektuální kázání, postavené na kvalitní exegetické práci, písně z 15., 16. a 17. století (dlouhá odmlka a pak až zpěvník Svítá), prostředí vychlazeného nedělního kostela, káva, čaj a přátelské konverzace po bohoslužbách, to všechno jsou věci, o které se nechceme nechat připravit. Tohle je pro nás ztělesnění církve, kde se cítíme dobře a bezpečně. V ideálním případě by tedy okolní svět měl pochopit hloubku své zanedbanosti, když toto odmítá; všichni Češi by měli učinit pokání a přijít v neděli do kostela a zaposlouchat se do písně „Krásná je modrá obloha“.

Všichni asi nějak tušíme, že to se nestane. Poslední odstavec jsem schválně psal trochu fatalisticky, ale jsem si takřka jist, že nejsem sám, kdo má v naší církvi podobný pocit. ►

Tento přístup bohužel nevyhnutelně vede k církevní marginalizaci. Čím větší máme strach o naši specifickou církevní podobu (kulturu), tím více se k ní upínáme a tím více se uzavíráme před okolním světem, stáváme se nesrozumitelnými. Jediná cesta z této nebezpečné spirály je paradoxně ve schopnosti vzdát se – alespoň do jisté nezbytné míry – právě toho, co máme na církvi rádi. Teprve, když se oprostíme od zažité představy toho, jak má (a musí) církev vypadat, můžeme začít vážně přemýšlet o možných nových formách křesťanského života, které budou lépe uzpůsobeny ke sdílení evangelijní naděje.

Panta rhei – vše plyne

Svět kolem nás se změnil. Lidé mluví jiným jazykem, využívají jiných komunikačních kanálů a neorganizují se zdaleka tak „geograficky“ jako v minulosti. Naopak – cestují, stěhují se, žijí v různých zájmových skupinách spíše než v sousedství. To všechno představuje pro církev novou výzvu, které musíme čelit. I pro nás totiž platí úkol jít za lidmi a sdílet s nimi evangelijní naději jazykem, kterému rozumějí. Být relevantní v dnešní době neznamená nutně přizpůsobit se různým trendům ve společnosti, naopak, můžeme na místní úrovni jít proti těmto trendům a nabízet vhodnou alternativu. Pokud tedy je nabízen trend, že rozdílné generace žijí převážně mezi vrstevníky a odděleně, může se církev prezentovat jako ta, kde se různé generace potkávají. V různých debatách jsem zaznamenal, že tohle je moment pro mnoho křesťanů velmi důležitý. Na druhou stranu – praxe ze zahraničí ukazuje, že největší početní růst a přitažlivost pro lidi mimo církev mají aktivity s jasně vymezených obecnstvím – bohoslužby pro motorkáře, pro mladé lidi, pro staré lidi atd.

Nikoliv obracet, ale otvírat

Tady narážíme na velmi důležitý bod. Církev by, dle mého soudu, neměla konat evangelizaci s primárním cílem nabrat nové duše, a potažmo plátce saláru. Evangelizace je jedním z úkolů, které má církev dělat, aby církvi byla. Aby naplňovala smysl samotné své existence. Početní růst pak může a nemusí přijít. Osobně však věřím tomu, že pokud církev (v podobě jednotlivých sborů) bude vykonávat ve světě věrně službu, ke které byla povolána – totiž uskutečňovat už zde na zemi něco z oněch zaslíbení přicházejícího Božího království – bude to církev, která bude lidi přitahovat. Co nás na této cestě může povzbudit, je fakt, že Bůh koná nezávisle na nás, a i kdybychom se jako ČCE nedokázali dostatečně světu otevřít, jak praví klasik: „I vzejde proutek z pařezu Jišajova a výhonek z jeho kořenů vydá ovoce.“

Byl bych ale raději, kdyby se nám podařilo dnešní společnosti se otevřít více. Přál bych si, abychom v místech, kde působíme, byli schopni citlivěji naslouchat potřebám okolí. Přál bych si, abychom také byli schopni se zvednout a jít mezi lidi a být u nich hosty. Vztít na sebe roli hosta totiž znamená respektovat pravidla těch, kdo nás hostí.

Co říci závěrem? Naše církev dělá mnoho výtečné práce a je církev misijní. Máme zde poslání a většinu úkolů plníme svědomitě a poctivě. Na druhou stranu ČCE má kam růst. Evangelizace pro nás dlouho nebyla téma, ale to se postupně mění. Sdílení evangelijní naděje je součástí našeho poslání a já věřím, že společně jsme schopni nalézt cestu, jak evangelizovat, abychom se neprotivili hodnotám svobodného myšlení a rozhodnutí. Když se budeme neustále učit, jak věrně sloužit poslání, ke kterému jsme byli povoláni, je nakonec úplně jedno, jestli nás bude více, nebo méně.

Jonáš Zelfart, mezititulky redakční

foto: Benfoto

„Duchovní růst je i přemýšlet sám o sobě,“ říká Oldřich Jirsa, ředitel Kolínského kláštera

Klášter jako místo hledání a nalézání

Když jsem se chystala na rozhovor s Oldřichem Jirsou, čekala jsem, že dorazí velebný pán v opánkách a sutaně. Místo toho přišel muž připomínající Garyho Oldmana – polodlouhé vlasy, strniště, tmavý svetr a pod vousy široký úsměv. „Vy jste kněz?“ soukám ze sebe po chvíli nesmělou otázkou. „Ale kdepak, já jsem laik, jen mi všichni říkají, že vypadám jako kněz,“ rozesměje se. Oldřich Jirsa je ředitel místní exerciční komunity a psychoterapeut. Z očí mu od prvního pohledu číselo vábivé charisma a moudrost.

Jak pečovat o svůj duchovní růst? Kde začít? A je vůbec dobře o růstu hovořit? Nejen o tom jsme si s bratrem Jirsou povídali v následujícím rozhovoru.

Je Kolínský klášter víc klášter, nebo komunitní centrum? Kdo jej spravuje?

Spravuje jej nezisková společnost, klášter nejsme. Ta neziskovka, přesněji řečeno zapsaný ústav, byl zřízen Českou křesťanskou akademií v reakci na vznikající komunitu. Jsme komunita v tom smyslu, že tu instituci založilo hnutí lidí, kteří nechtěli, aby se klášter zrušil. Původně jej spravovali jezuité, byl v něm exerciční dům. Mnoho lidí tam posledních deset let jezdilo na duchovní cvičení. Na organizaci se tehdy hodně podílel Jan Regner a Petr Vacík (jezuitští kněží, pozn. red.). Potom se ale činnost měla ukončit. Kapucíni, kterým patří budova kláštera, totiž

chtěli, aby ji jezuité odkoupili, a bylo tím zajištěno, že se o klášter někdo postará. Jezuité na to ale nekývli. Proto vznikla velká podpisová akce a sbírka, ve které se vybralo přes milion korun. Na základě toho potom vznikla ona nezisková organizace, kterou zaštitila Česká křesťanská akademie. Je to dáno také tím, že předsedou ČKA je Tomáš Halík a Kolínský klášter má poměrně blízko k pražskému kostelu Nejsvětějšího Salvátora (působíště T. Halíka, pozn. red.).

Ředitel Kolínského kláštera Oldřich Jirsa

Kdo se u vás může stát duchovním doprovázejícím? Jaké musí mít předpoklady a zkušenosti?

Spolupracujeme přibližně s 15 doprovázejícími, z toho velmi frekventovaných je asi pět až deset. Personální zastoupení se vyvinulo postupně. Souvisí to s tím, že jsme výrazně kontemplativní klášter, věnujeme se ignaciánským exerciciím a kontemplativní modlitbě. Vychází to z toho, že máme poměrně výrazné zastoupení jezuitů a dalších, kteří se kontemplativní modlitbě hodně věnují. To jsou styly spirituality, které jsou u nás zastoupeny asi nejvíc. Z toho tedy vyplývá, že doprovázející by s námi měli být kompatibilní, protože např. kontemplativní modlitba není úplně běžná. Mnoho z doprovázejících má mimo to i psychologické či psychoterapeutické vzdělání. Odbornost je pro nás důležitá. Dbáme na to, aby ti lidé byli v tomto smyslu nějak „odzkoušení“. Psychologická průprava je žádoucí.

Jaký je o Kolínský klášter zájem? Míváte plno?

Míváme plno. Před covidem bylo plno pořád, s covidem se leccos změnilo, klášter měl samozřejmě stejné potíže jako všichni ostatní – nemohli jsme tu mít žádné lidi. Někteří se k nám už potom nevrátili. V zásadě tu ale máme každý týden nějaký kurz nebo duchovní cvičení. Snažíme se zachovávat širší spektrum nabídky. V tomhle smyslu, tedy co do počtu lidí, kteří nás navštíví, jsme asi jedni z největších. Ročně je to mnoho set lidí.

Jak podpořit vlastní duchovní růst? Jak začít?

Asi vůbec přemýšlením o sobě, i když to samo už často stačí. Pojem „duchovní“ je pro mě poměrně široký. Týká se smyslu mé vlastní existence a vůbec vztahu ke světu, ke společnosti, k dějinám. Podle mého začátek je nechat se vůbec tím tématem oslovit. Ve chvíli, kdy se začne klást otázka, kdo jsme, proč tady jsme,

jaký to má smysl, je to počátek duchovního života.

Pozval byste takového člověka k vám do kláštera?

Jistě! Mnoho lidí má klášter spojen s klidem, ne primárně třeba se spiritualitou. Je to prostředí příjemné, skoro bych řekl přirozené či intuitivní. U nás v klášteře je vítán každý, kdo je otevřený.

Budova kláštera s rajskou zahradou

Proč lidé hledající ztišení utíkají právě za vámi, přestože často nejsou věřící? Čím je prostor kláštera specifický?

Je to tím, že ty jejich otázky a problémy jsou lidsky mnohem původnější, než když jsou pak založeny už nějak v teologii nebo v církvi. Jsou to existenciální otázky, které jsou společné pro většinu lidí. Objevují se ve chvílích krizí, změn, ztráty smyslu života a podobně. Všichni nějak tušíme, ať už máme k Bohu či církvi vztah jakýkoliv, že klášter je místo intuitivně spojené s klidem, nerušeností, posvátnem. A je to pak i přímo zkušenost těch, kteří klášter navštívili.

Kontemplativní modlitba

S jakými problémy za vámi nejčastěji lidé chodí? Co jim chybí?

Zobecnit to je složitá věc. Ale řekl bych, že průnikem by mohlo být to hledání. Každý něco hledáme. Ať už je to klid, smysl života, útěk, nebo si něco „vymodlit“, vždy je to jistá nouze, která na nás nějak působí.

Sama nějak vnímám, že určitý tlak na růst vytváří i křesťanský život sám – právě v onom požadavku na duchovní růst. Mystikové jako Jan od Kříže, Ignác z Loyoly nebo Terezie z Ávily dokonce přímo hovoří o duchovní cestě, kterou by člověk měl ujit. Pocit duchovní stagnace pak může být frustrující. Jak se s tím vypořádat?

Na to není úplně snadné odpovědět. Fakt je, že motiv růstu v křesťanství přítomen je. Myslím, že důležitý je ten pojem cesta, je ale třeba zdůraznit, že i cesta má různé fáze. Znamená to někdy se zastavit, možná se i trochu vrátit a jít jinudy. Metafora duchovního života jako cesty mi připadá dobrá, méně problematická než motiv růstu. To mi zavání pocitem, že jde o něco velkolepého. Ale je třeba občas se „potřísnit“ pomocí, žít v každodennosti. Právě ten motiv návratu do každodennosti je myslím důležitý. A přijetí každodennosti je, zdá se mi, na

konci té duchovní cesty. Takhle o tom uvažuji. A zbavit se roviny nároku na duchovní cestě je hodně důležité.

Do vašeho kláštera chodí na exercicie nejen katolíci, ale třeba i evangelíci. Zaznamenáváte u evangelíků nárůst zájmu o duchovní cvičení? A pokud ano, čím si to vysvětlujete?

To nevím, nezjišťoval jsem to. Vím ale, že mnoho mých protestantských známých sem jezdí. Samozřejmě asi jezdí více katolíků, protože jsme z prostředí salvátorské farnosti, kde to hodně nabízíme. Ale není cílem zjišťovat, kdo je odkud. Kontemplaci chápu jako obecnější lidskou potřebu a nějaké denominační nebo církevní ukotvení je až někde za tím.

Takže myslíte, že i evangelíci mají kontemplativní potenciál?

O tom nepochybuji! Jakkoliv je evangelická spiritualita více založena na čtení Písma. Ostatně, i já sám mám k tomuto přístupu blízko. Studoval jsem na Ekumenickém institutu, rovina racionality je pro mě také důležitá. Sám o sobě říkám, že jsem katolický evangelík nebo evangelický katolík, chcete-li.

Adéla Rozbořilová, foto: archiv Kolínského kláštera

Co se ve svém životě vědomě snažíte omezit a proč?

Celý život se snažím omezit dvě věci. Tou první je závislost na čemkoli. V průběhu života se hrozby mění: tabák, alkohol, sex, knížky, úspěch a desítky dalších. Druhou pak je strach. I tyto hrozby se mění: od neúspěchu přes nedostatek, od nemoci ke smrti, od strachu o sebe přes strach o druhé, o svou zemi a její politické směřování až k vlastnímu selhání. Jen jednu závislost si chci ponechat – závislost na svém Pánu. A jeden strach, vlastně bázeň – před Hospodinem. Ty mám rád.

Pavel Klinecký, farář v Třebenicích

Vědomě se snažím omezit čas projíždění a sdílení na sociálních sítích. Například instagram mi v minulosti způsoboval pocity méněcennosti, kradl mi čas a vytvářel příkrášlený obrázek o životě druhých lidí. Snažím se méně prohlížet jejich profily, více se s nimi potkávat a zajímat se o ně opravdověji v reálném životě. Podobně s twitterem, i u něj se často přistihnu, že nevím, kdy přestat prohlížet příspěvky a zprávy, a uteče mi hodina, aniž bych to vnímala. Proto ho vědomě otevírám s tím, že se musím hlídat.

Saša Foriánová, studentka

To, co se teď snažím ve svém životě jednoznačně a vědomě omezit, je práce. Hlavní činností našeho humanitárního střediska Diakonie je pomoc v krizových situacích, a to je obor poměrně vyčerpávající sám o sobě. Znamená být pokud možno vždy připraven na nečekané události a schopen se vždy znovu aktivovat ku rychlé akutní pomoci. Zároveň si ale v těchto dnech silně uvědomuji, že vnitřní síly nejsou bezedné,

a máme-li být schopni pomoci druhým, musíme se velmi dobře postarat také o svoje vnitřní zdroje. Dost možná se tedy v těchto dnech vracím k přikázání lásky „miluj svého bližního jako sebe samého“ a znovu si připomínám, že je to přikázání především o rovnováze. Tedy že obě lásky jsou v životě úplně stejně důležité.

Kristína Ambrožová, ředitelka Střediska humanitární a rozvojové spolupráce Diakonie ČCE

V poslední době je to hlavně využívání sociálních sítí. Člověk totiž postupem času zjišťuje, že mnohem důležitější je věnovat svou pozornost lidem, které má blízko kolem sebe než dlouhé hodiny vysedávat u facebooku a psát si s těmi na druhé straně... Samozřejmě je velice potřebné udržovat i kontakty s lidmi, se kterými jsem se v minulosti poznala, ale je pro to lepší volit jinou cestu.

Eva Uličníková, pedagožka

Snažím se omezit facebook. Připadá mi, že se stále víc stává místem iluzí, a když racionálně posoudím, co jsem se během posledního brouzdání na této stránce užitečného dozvěděl, většinou zjišťuji, že jsem se daleko více obohatil čtením žurnalistiky na svých oblíbených webech. Nejradši bych si dal úplný půst, ale spravuji několik facebookových stránek, takže nemůžu zcela „vysadit“. Třeba se ale jednou odhodlám k instalaci aplikace, která mi facebook po určitém čase prohlížení na zbytek dne zamkne.

Štěpán Esterle, železniční expert

ARO

NÁSTĚNKA

REDAKCE

Časopis mění grafika

Po dlouhých letech jsme ukončili spolupráci s dosavadním grafikem našeho časopisu panem Janem Kříbkem.

Jménem redakční rady časopisu Český bratr mu tímto chceme srdečně poděkovat za mnohaletou práci, kterou pro časopis vykonal. Vážíme si přátelské spolupráce, lidské ochoty i podílu na tvoření dobrého díla.

Přejeme bratru Kříbkovi vše dobré a hojnost Božího požehnání na jeho dalších životních i profesních cestách.

Děkujeme!

ŽIVOTNÍ STYL

Vyrazte do práce na kole

Probíhá již 12. ročník celorepublikové květnové výzvy Do práce na kole, kterou organizuje spolek AutoMat. Vizuál k jarní motivační události letos vytvořila uznávaná výtvarnice Eliška Podzimková. Hlavním cílem výzvy je přimět k pohybu i k šetrnějšímu způsobu dopravy. V rámci výzvy se sice soutěží v počtu nasbíraných kilometrů a v procentu pravidelnosti dojíždění na kole, ale hlavně má jít o to překonávat sebe sama. K zaznamenání vlastních výkonů lze využít aplikaci Do práce na kole, která je ke stažení zdarma.

„Květnová výzva Do práce na kole chce motivovat lidi, aby udělali něco pro svou fyzickou kondici a psychické zdraví. Cesta do práce na kole, pěšky, poklusem nebo třeba na skejtu je velkým přínosem také pro životní prostředí ve městech,“

říká koordinátorka výzvy Dominika Lenthárová z pořádajícího spolku AutoMat. Registrace do 12. ročníku této výzvy je otevřena na www.dopracenakole.cz a výzva samotná probíhá od 1. do 31. května 2022.

auto-mat.cz/ARo

KAZATELSKÁ MÍSTA

Sbor v Ostravě hledá faráře

FS ČCE v Ostravě hledá faráře na uvolněné místo kazatele sboru se schopností a ochotou k týmové práci. Bližší informace u kurátora sboru (tel. 608 004 356) nebo na ostrava.evangnet.cz/hledame-farare/.

NABÍDKA PRÁCE

FS ČCE v Ostravě hledá správce sborových nemovitostí

Správce sborových nemovitostí

- udržuje plán oprav a projektů, které je potřeba vykonat (naléhavost, termín, pasportizace bytů)
- ke každému úkolu pořizuje fotodokumentaci před a po uskutečnění
- zajišťuje pravidelné revize (na základě kalendáře)
- zajišťuje drobnou údržbu
- poptává firmy, zadává a přebírá jejich práci, podle potřeby organizuje kontrolní dny
- jedná s památkáři
- předkládá staršovstvu (ČCE i SCEAV Ostrava) ke schválení rozpočty prací a projektů

- předkládá staršovstvu (ČCE i SCEAV Ostrava) zprávy o vykonaných pracích
- sleduje dotační příležitosti a připravuje žádosti o dotace. Popis práce je možno dle domluvy upravit, např. ve spolupráci s kostelníkem. Práce na částečný úvazek, DPP, IČO...

EKOLOGIE

Poradní odbor pro otázky životního prostředí hledá nové spolupracovníky

Poradní odbor pro otázky životního prostředí při synodní radě Českobratrské církve evangelické hledá nové spolupracovníky. „Rádi mezi sebe přijmeme všechny, kterým není lhostejný stav životního prostředí a chtěli by aktivně spolupracovat na ochraně Božího stvoření v církvi i ve svém okolí. Členství v poradním odboru není podmíněno členstvím v církvi,“ vysvětluje předseda odboru Marek Drápal. V případě zájmu pište prosím na adresu pozp@evangnet.cz nebo volejte na telefon 481120 877.

SYNODNÍ RADA

Ze zasedání synodní rady 5. 4. a 12. 4. vybíráme:

Lidé

- SR potvrdila volby farářů – Michala Šourka ve sboru v Dobříši a Pavla Knorka ve sboru v Sokolově.
- SR udělila Haně Honsnejmanové osvědčení způsobilosti ke službě výpomocné kazatelky z řad ostatních členů církve.
- SR zachovala způsobilost k ordinované službě výpomocného kazatele z řad

ostatních členů církve René Hudcovi ze sboru v Soběhrdech a Ivo Šimůnkovi ze sboru v Lounech. A dále zachovala způsobilost k ordinované službě výpomocné kazatelky z řad ostatních členů církve Drahomíře Pešlové ze sboru v Sázavě.

- SR pověřila Jitku Voglovou jako pastorační pracovníci ve sboru v Uherském Hradišti.
- SR přijala Kristýnu Malíškovou Pileckou do vikariátu.

Pomoc Ukrajině

- SR souhlasila s poskytnutím prostředků ze sbírky na pomoc Ukrajině k realizaci adaptačních skupin pro středoškoláky (personální i provozní náklady) na školách Evangelické akademie (EA): Bratrská škola v Praze: 150 tis. Kč, EA Praha: 150 tis. Kč; EA Brno: 80 tis. Kč.

Aktivita

- SR se podrobně zabývala přípravami podkladů pro 4. zasedání 35. synodu ČCE, které se bude konat 19. – 21. května 2022 ve Svitavách.
- SR souhlasila se změnou názvu SOŠ sociální a zdravotnické – EA na „Střední zdravotnická škola Náchod – Evangelická akademie“.
- SR souhlasila se zřízením nového střediska Diakonie ČCE ve Vendolí.
- SR vzala na vědomí zprávy z jednání seniorátních výborů.
- SR schválila smlouvu o II. etapě projektu nové budovy pro školy Evangelické akademie v Praze 7.
- SR souhlasila s režimem spolupráce s Romanem Mazurem po dobu jeho studijního pobytu v Heidelbergu v období od 20. dubna do 19. července 2022. Studijní pobyt R. Mazura se měl

uskutečnit už v roce 2020 (duben–červenec), ale kvůli pandemii byl odložen.

Hof

POBYTY

Volné termíny letní rekreace v Evangelickém středisku v Chotěboři

Milí přátelé, srdečně vás zveme na letní rekreační pobyt a nabízíme vám tyto termíny:

4. běh 23. – 30. 7., vede br. L. Červenka, rodinná rekreace

6. běh 6. – 13. 8., vede br. J. Tomeš, divadelní workshop

Přihlášky přes internet na stránce

<https://chotebor.evangnet.cz> v sekci online

Informace na tel. 602 877 360 – Hana Černá, 777 621 367 – Jaroslav Lacina

E-mail: chotebor@e-cirkev.cz

EKOLOGIE

Pozvánka na besedu

Ekologická sekce České křesťanské akademie zve na besedu „Palmový olej (čím je nám tak blízko a proč má smysl mu věnovat pozornost)“. Do tématu uvede Petr Kohout, environmentální aktivista a člen Koalice proti palmovému oleji. Beseda bude v úterý 10. května 2022 od 17.30 (cca do 19.00) v přízemí Emauzského kláštera, Praha 2, Vyšehradská 49.

VÝZVA

Stále hledáme dobrovolníky na pobyty v Bělči

Hledáme dobrovolníky pro táborové pobyty s lidmi s postižením, které se budou

konat během léta v Táboře Jana Amose Komenského v Bělči nad Orlicí.

Předchozí zkušenosti s lidmi s postižením nejsou nutné, stačí chuť poznávat nové a ochota učit se. Vždycky je totiž na místě i někdo zkušenější. Instruktáž dobrovolníků se bude konat v sobotu 14. 5. 2022 v Praze ve sboru ČCE Praha 2 – Vinohrady (Korunní 60).

Dobrovolníkem na táboře se může stát příslušník téměř všech generací, (minimální věková hranice asistentů je 16 let). Pravidelně jezdí dobrovolníci z řad mládeže, střední generace i seniorů. Studenti speciální pedagogiky, sociální práce či podobného zaměření si pobyt mohou započítat do školní praxe. Pomocníci mají samozřejmě zdarma celý pobyt (nocleh i stravu) i cestu tam a zpět.

Přihlašovat se je možné na webu prihlasky.e-cirkev.cz.

Termíny pobytů s asistencí:

- TAP1 (25. 6. – 2. 7. 2022, R. Dračka, L. Slabý)
- TAP2 (6. – 13. 8. 2022, J. Bureš a T. Znamenáček)
- RPP2 (9. – 16. 7. 2022, Jan Mikschik)
- RPP3 (16. – 23. 7. 2022, Anna Peltanová, Šárka Pailová)
- RPP4 (20. – 27. 8. 2022, Daniel Heller)

Další informace získáte nejlépe přímo na oddělení výchovy a vzdělávání ÚCK ČCE (vychova@e-cirkev.cz, tel.: +420 224 999 233).

Děkujeme za ochotu pomoci!

VZDĚLÁVÁNÍ

Pozvánka na vzdělávací kurz

Vzdělávací kurz S dětmi na cestě víry je určen především pro církevní pracovníky s dětmi a je zařazen do celoživotního vzdělávání na Evangelické teologické fakultě Univerzity Karlovy. Absolventi ►

celého kurzu obdrží certifikát, který je mj. opravňuje podle Pravidel pro kazatele ČCE k povolání za katecheta sboru a může sloužit též jako potvrzení o vzdělání pro výuku náboženství na školách.

Kurz má svým absolventům pomoci rozumět Písmu tak, aby byli schopni samostatně a tvůrčím způsobem zprostředkovávat jeho zvěst dětem. Může napomoci i lépe porozumět potřebám dětí, užívat různé metody a organizační práce, vést děti na cestě víry.

Kurz je dvouletý, kombinuje kontaktní výuku a studium na webovém portálu Moodle. Na různých místech ČR se uskuteční během dvou let osm víkendových setkání.

Přihlašujte se na webu prihlasky.e-cirkev.cz, a to do 31.8.2022. Kurz je finančně podpořen Evangelickou církví ve Falcí a povšechným sborem. Pracovníka s dětmi by do kurzu měl vyslat sbor a měl by se též podílet na úhradě kurzu.

Kurzovné za dva roky (čtyři semestry) činí:

3 600 Kč – hradí sbor

4 800 Kč – hradí účastník (popř. také sbor)

V ceně je zahrnuta výuka, studijní materiály, ubytování, strava. Platbu je možno rozdělit na polovinu a hradit každý rok zvlášť.

Termíny seminářů:

- 30. 9. – 2. 10. 2022 – Praha
- 25. 11. – 27. 11. 2022 – Plzeň
- 27. 1. – 29. 1. 2023 – Brno
- 12. 5. – 14. 5. 2023 – Jihlava
- 15. 9. – 17. 9. 2023 – Praha
- 24. 11. – 26. 11. 2023 – Běleč nad Orlicí
- 26. 1. – 28. 1. 2024 – Tuchoměřice
- 10. 5. – 12. 5. 2024 – Praha
- 16. 6. 2024 – slavnostní ukončení

Případně dotazy zasílejte na:

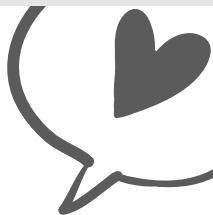
vychova@e-cirkev.cz.

PŘEDNÁŠKA

Amosův Brandýs

V evangelickém kostele v Brandýse nad Orlicí se v neděli 5. června ve 14.00 uskuteční přednáška prof. Pavla Hoška, Ph.D. z Evangelické teologické fakulty na téma „Komenského Labyrint a hledání smyslu života“. Setkání bude součástí třídeního festivalu „Amosův Brandýs“ ke 430. výročí narození J. A. Komenského. V programu se mj. představí Štěpán Rak, Víťa Marčík, Slávek Klecandr, Tempus, Barokteto, spolek Chermon se scénickým oratoriem Labyrint (režie Hana Mikolášková), návštěvníky čeká i několik výstav a filmů zaměřených na život a dílo Komenského.

ČTETE NÁS RÁDI?

PODPOŘTE ČASOPIS FINANČNÍM DAREM V LIBOVOLNÉ VÝŠÍ!

QR PLATBA

ČESKÝ BRATR
evangelický měsíčník

MLÁDEŽ

doupě hazardních her
(Porada mládeže, 1. - 3. 4. 2022,
Běleč nad Orlicí)

foto: Daniela Ryšavá

Porada mládeže letos trochu jinak

Porada mládeže má původ v církevních rádech. Jedná se totiž o volební orgán celocírkevního odboru mládeže (COM) a zástupců mládeže, delegovaných na synod (nejvyšší církevní orgán). Vzhledem k délce mandátu by stačilo, kdyby se tato porada konala jednou za dva roky a jediným programem by mohly být právě zmíněné volby.

Jako vždy došlo i na vzdělávání formou několika volitelných workshopů, debatu o celocírkevních tématech, která mládež pálí, a navazování/udržování meziseniorských vztahů.

A čím byla tedy letošní porada jiná?

Svým místem. Porada mládeže 2022 se nekonala ve sborových prostorách ve městě jako

Už několik let to tak ale není! Stalo se dobrou tradicí, že porada mládeže je každoroční celovíkendová událost, kde se především zástupci seniorátů (často členové SOMu) těší bohatému programu.

Letošní porada byla v mnohém klasická. Nabídla setkání lidí z různých koutů republiky, kteří se mohli vzájemně obohatit, předat si zkušenosti a načerpat novou energii do další práce. Nejcennější na setkání je uvědomit si, že na práci s mládeží není člověk sám, že každý má nějaké radosti a starosti...

v předchozích letech. Přes 70 účastníků se potkalo v táboře J. A. K. v Bělči nad Orlicí. Přestože nám počasí nepřálo (sníh jsme opravdu nečekali), nabídl nám tábor rozličné prostory a hezkou přírodu.

Z pozice organizátorů mohu říct, že se setkání opravdu povedlo. Naše subjektivní vnímání podpořila i zpětná vazba účastníků, která vyzněla více než pozitivně. To nás potěšilo a těšíme se zase za rok!

Kryštof Sojka, foto: Daniel Jun

Chřestová pohádka

O hrdinném ploskořezu

Mám ráda pohádky. Dopadnou vždycky dobře. Vždycky, i když je děj sebespleťtější a napínavý. Ta jistota = paráda pro všechny přecitlivělé. Stejně tak dnes – jdu si s kýblem vyzvednout odkopek chřestu do vedlejší zahrady, vybavená v hlavě užitečnými informacemi, nasbíranými loni, a hromadou koňského hnoje, nasbíranou letos. Tak, aby se to povedlo a domácí zelené zlato rostlo.

První háček – chřest se tváří jako obluda, možná medúza, co všude kolem rozprostírá chapadla. Do kýble se nevejde, ani kdybych nevím co. Rozdělit prý nejde, jsme rádi, když jej přesuneme ve dvou na zapůjčený kotouč. A ve spárech chapadel zelená denivka. Prý ji můžu zahubit. Cože?

Cesta tam a zase zpátky začíná, chřestový návštěvník se zakletou denivkou dává kotouči zabrat, jedu s ním ulicí na kraji města jako prvotřídní bába, na sobě květovanou sukni, pracovní špínu, mastný vlasy a přivřený oči ve slunci nevyzpytatelnosti jara. Před zahrádkou neskrývám slábnoucí dech, jiní zahrádkáři mě přes plot sledují, a dokonce pozdraví první. Asi už je jim jasné, že jsem jedna z nich. Ve jménu chřestu je mi všechno fuk. Zaklapne za mnou branka a jsem ve svém živlu.

Strhnout drn, vykopat jámu, nakypřit, pořádně vyhnojit, zasadit, zasypat, udusat a zalít, systematicky. Vypadá to na chvilku, jako všechno v té naivní mysli. Přece jsem přišla hlavně vysít kytky, chřest je takový bonus a sen o jeho privátním záhonku vedle skleníku se začíná zhmotňovat. Strhávat drn je na jaře běžné asi jako čištění zubů, chvilku vydržet a je to. Dokud se zase nevyonoří z kotouče obluda, plná chapadel. Chvilí ji pozoruju, zkouším vytáhnout zarostlou denivku a začínám věřit na slova *nejde* a *zahubit*.

Jako první přichází změřit své schopnosti síla rukou. Nestane se vůbec, ale vůbec nic. Teda vlastně ochabne ve vteřině několik párů svalů na rukou. Možná by to mohla být nová silová disciplína – trhání starého trsu chřestu. Ruce střídá druhý adept – rýč. Asi i sousedka čtoucí opodál vytríbený časopis si musí všimnout, jak po naskočení na rýč zavravorám a skončím skoro v kýblu vykopané zeminy. Nestane se zase nic, rýč to ustojí a jde stranou. Obluda se nehne.

Když to teda nejde silou, musí ustoupit tak-tice rozplétání kořenů a síle myšlenky. Zdá se to zprvu překvapivě úspěšné, v několikaletém zapletení je i jakýsi systém a asi tak centimetr z jedné strany trsu se lehce uvolňuje. Jistě, po zlém to přece nemůže jít, jedine po dobrém, postupně a pomalu, s trpělivostí. Myšlenka na setí a další činnosti se s přibývajícím potem vypařuje. Co asi běželo hlavou tomu princí, co se pokoušel prosekat šípkovým trním? Pochybuji, že se ty kořeny rozestoupí samy. Z hodin dějepisu pamatuju, jak při obléhání některých měst se nechává nepřítel vyhladovět nebo vymrznout. Jídlo stejně nemám, ►

pitná voda dochází, tma taky jednou dorazí a na pozítří hlásí mráz.

Takže ve vlnách trpělivého zoufalství přichází poslední adept – ploskořez (zahradni tajemný nástroj z království „made in Russia“, v našich krajích neznámý cizinec). Ostrou špicí se pokouší ranit slabá místa chřestu a svými čepelemi nabroušenými po obou stranách seká do stran. Vida. Pak se špička prosekne skrz naskrz a hrany řezou chapadla do té doby, než jeden kus uskočí. Pár šikovných chmatů a princezna denivka je volná. Sláva!

Z velké obludy se postupně stane pět menších do školky, část je sežrána za živa a denivka je na svobodě. Chřest končí v jámě, vystlané

hnojem, je potupen, zasypan a zalit. Nekoná se svatba ale sadba. Denivka se stěhuje do polosinného království kořenů starého pokáceného zeravu, kde budou spolu žít šťastně až do smrti. Jeden malý chřestíček se konečně vejde do kýble a může vycestovat do další zahrady. Happy end jak vyšitý.

A poučení? Udělat ten nejhorší úkol nejdřív. Sebevědomí kousek povyroste. O vyčerpání sil není řeč, to za chvíli přejde, pak je každý další úkol procházka růžovým sadem. A když někdo říká, že něco nejde, musí se to aspoň vyzkoušet.

Monika Semotánová, zakladatelka spolku

Přirůstek, foto: spolek Přirůstek

HUMANS OF ČCE

Alena Podrazilová

Vedoucí oddělení mládeže Ústřední církevní kanceláře

Být součástí ČCE pro mě znamená společenství. Společenství plné porozumění, lásky a lidí s podobnými životními hodnotami. Společenství lidí, jejichž způsob života mě často inspiroje a ponouká stát se lepším člověkem. Díky za to!

foto: ARO

MOJE CÍRKEV

*Je vzkříšen! (Velikonoce
v Jindřichově Hradci, 18. 4. 2022)*

foto: FB Jindřichův Hradec

558 324 550 339

426 447 461 466 549

Vítejte k nám do rodiny!

Evangelíci v Horních Dubenkách našli svůj přirozený způsob pomoci

Možná bychom v Česku těžko hledali místo, kde je pomoc uprchlíkům z Ukrajiny tak intenzivní, a přitom tak málo pravděpodobná, jako v Horních Dubenkách.

Ne snad kvůli tomu, že by ve vesničce s pohádkovým názvem chyběli lidé s otevřeným srdcem, těch je tu naopak mnoho. Jde spíš o to, že tu nenajdete žádná velká centra sociálních služeb, žádné zástupy profesionálních terénních pracovníků nebo prostě jen zázemí, jako je ve velkých městech.

Horní Dubenky je malinká obec uprostřed Českomoravské vrchoviny, přibližně na půli cesty mezi Jihlavou a Jindřichovým Hradcem. Zdejší kopcovitou krajinu v historii formovaly hlavně dva fenomény: sklářská tradice a silné reformační hnutí.

Tajní evangelíci se scházeli v lesích v okolí a s příchodem tolerančního patentu se tu podařilo ustavit farní sbor. V roce 1786 vlastními silami vybudovali kostel s farou.

A právě tento areál se letos stal centrem pomoci pro lidi na útěku před válkou. Obec, která má sama necelých 600 obyvatel, nabídla ubytování několika ukrajinským uprchlíkům. Bydlí v rodinách i v obecních prostorách. Z evangelické fary vzniklo přirozené místo setkávání, koordinace aktivit, místo pomoci...

Organizují tu hmotnou pomoc pro ženy a děti. Shánějí oblečení, obuv, potraviny, ale i vybavení pokojů a další nejnnutnější potřeby. Ve svých prostorách zřídili sdílenou „kancelář“ pro ženy, které pracují online – nabídli jim techniku a připojení k internetu. Ostatním „svým ženám“, jak je s láskou nazývají, pomohli velmi rychle zajistit zaměstnání. „Ony se ale navíc všechny přihlásily ještě také k dobrovolnické práci pro obec – ke zkrášlování okolí. Považují to za svou čest a výraz vděku,“ prozrazují lidé z Dubenek.

„Vydržte mi vteřinku na telefonu, já zrovna vyjždím autem...,“ přerušuje náhle náš telefonát Eva Tkadlečková, manželka místního faráře Českobratrské církve evangelické (ČCE) a hlavní koordinátorka místního dění. Úsměvná situace naznačuje, jak překotně se tu všechno odehrává.

Po pár vteřinách ticha je zpět u hovoru, trpělivě mě vyslechne a snaží se vyjít vstříc. Dozvídám se, že právě míří na kurzy češtiny, které tu pořádají třikrát týdně. Kromě toho také organizují pro ženy i děti kroužky, sport, výlety... Všem potřebným pomohli vyřídit náležitosti se státní správou, doprovázeli je na úřady či k lékařům, registracím i povinným očkováním a asistovali při hledání zaměstnání i škol.

Na jednom z pravidelných středečních podvečerních on-line setkání všech koordinátorů sborové pomoci se mluví také o účasti a pomoci válečných uprchlíků při různých církevních činnostech. Dbá se na to, aby se ukrajinským hostům dostalo pozvání, ale zároveň aby jasné znělo, že účast na sborovém životě a bohoslužbách není jakkoli vyžadována.

A zrovna v Horních Dubenkách se aktivity odehrávají zcela přirozeně. Ukrajinské děti a mládež se začaly spontánně scházet, dospělí vyhledávají faráře Hynka Tkadlečka k rozhovorům, on zase zařadil do nedělních bohoslužeb prvky v ukrajinštině, aby se mohli přichozí připojit. Společná posezení u kávy a čaje po bohoslužbách nebo při dalších příležitostech už nikoho nepřekvapí.

Několik ukrajinských žen se přidalo k nácviku písní pro slavnostní velikonoční bohoslužby. „Odmala jsem si přála zpívat v pěveckém sboru, byl to můj velký sen. Ale zároveň jsem nevěřila, že by se mi někdy mohl splnit. Tady

v Dubenkách se to povedlo,“ líčí s nadšením jedna z nových zpěvaček.

Evangelíci v Horních Dubenkách našli svůj přirozený způsob pomoci. Stali se partnerem pro obec, která poskytla ubytovací kapacity. Oni pak nabídli veškeré další zázemí – pracovní, právní, vzdělávací, kulturní, duchovní i společenské. Zároveň pomáhají koordinovat regionální pomoc: Komunikují s dalšími centry ubytování v blízkém okolí, společně řeší problémy, koordinují hmotnou výpomoc. Čeho se někde nedostává, jinde třeba přebývá. Co někde neumí, to efektivně zajistí někdo druhý.

Hof, foto: FB Horní Dubenky

LIDÉ

Nejtěžší je sladit tempo písniček, aby se lidem dobře zpívalo

Magdalena Lapáčková, varhanice sboru Borová u Poličky

Synodní rada vyhlásila pro rok 2022 téma „Lidé“. Také v Českém bratru bychom se tomuto tématu chtěli věnovat. V průběhu roku proto oslovujeme členy naší církve, působící na rozličných církevních pozicích, a prostřednictvím několika otázek chceme přiblížit jejich práci. Na chodu sboru se podílí mnoho lidí, jejichž práce často není na první pohled vidět. Zde bychom chtěli dát prostor právě jim a docenit jejich službu.

1. Jak často usedáš v kostele za varhany? Jsi jediná varhanice, anebo se s někým střídáš?

Pravidelně hrávám ve dvou sborech a v jednom občas vypomáhám. V mém domovském sboru se střídám se svojí maminkou a na dalších sborech je nás varhaníků více.

2. Co tě motivovalo k tomu na tuto pozici nastoupit?

Díky tomu, že moje maminka je varhanice, ►

už od mala mě brávala na kruchtu k varhanám. Pak také mám velmi ráda kostelní písničky.

3. Co tě jako varhaníci nejvíce naplňuje a v čem naopak spatřuješ úskalí?

Určitě radost z toho, když lidé při bohoslužbách zpívají zplna hrdla; být v tu chvíli v roli varhaníka je krásné. A nejtěžší pro mě je, když přijdu do nového sboru a mám při zpěvu doprovázet, sladit tempo písniček, tak aby zpěv nebyl utahaný a vleklý a zároveň, aby se lidem dobře zpívalo.

4. Co tě v práci pro sbor inspiruje?

Kupříkladu když slyším, jak si lidi při odcházení z kostela pobrukuji písničky.

5. Čím jste se v poslední době ve vašem sboru zabývali?

V poslední době se v mém domovském sboru seznamujeme s novým zpěvníkem a učíme se z něho zpívat. Pro varhaníka to znamená seznámit se s novými doprovody. Ovšem nezanevřeli jsme ani na starý zpěvník a při bohoslužbách oba kombinujeme.

ARO, foto: archiv respondentky

S KARLEM PACOVSKÝM O ÚSPĚŠNÉ PUBLIKACI ZABÝVAJÍCÍ SE STŘEDOVĚKÝM RUKOPISEM BIBLE

„Originál rukopisu jsem poprvé viděl až po dokončení knihy,“ říká vítěz ceny Magnesia Litera

Kniha o Lipnické biblí získala cenu za nakladatelský čin roku

S nadsázkou bychom mohli říct, že v letošním ročníku soutěžní přehlídky nejzdařilejších publikací Magnesia Litera zanechali evangelíci dobrou stopu. Zatímco kniha *Pro smrt uděláno* nakladatelství Kalich vynesla editorům M. Plzákovi a L. Vopálenské cennou nominaci v kategorii Litera za publicistiku, v kategorii Litera za nakladatelský čin pak nominaci proměnila kniha o tzv. Lipnické biblí, kterou spolu s Lucií Doležalovou editoval medievista a student teologie Karel Pacovský. Právě s ním jsme o úspěchu vydané publikace hovořili.

Co čtenář v publikaci vlastně nalezne? Text Bible?

Text Bible tam kromě některých citovaných pasáží vůbec nenajde. Je dobře znám odjinud.

Naše publikace se týká jedné konkrétní knižní památky – biblického rukopisu, dokončeného v roce 1421 v Lipnici (snad té nad Sázavou). Tento kodex, dnes označovaný jako Lipnická bible, obsahuje celý text nejrozšířenějšího latinského překladu Bible (tzv. Vulgáta). Kromě toho rukopis obsahuje i další, sekundární texty (předmluvy k jednotlivým biblickým knihám, studijní pomůcky apod.), jak v té době bývalo běžnou praxí.

Můžeš říct o samotné Lipnické biblí něco víc?

Lipnická bible nepatří mezi nejluxusnější rukopisy, přesto je to krásná a velmi dobře dochovaná ukázka tehdy stále oblíbenějších jednosvazkových biblí, jaké si však v pozdním středověku mohly dovolit jen velmi zámožné osoby. Její poměrně střídma výzdoba proběhla v několika fázích, snad proto, že písař musel kvůli

bouřlivým událostem husitských válek opustit své původní působiště, a tak nečekaně přerušit i spolupráci s původním iluminátorem.

Ví se, kdo si ji nechal zhotovit?

Jako vlastník je v kodexu uveden jinak neznámý Matěj z Roudnice. Byl to nejspíše dosti movitý klerik, který měl zájem o hlubší studium Písma, jak dosvědčují připojené studijní pomůcky i zvolený latinský jazyk textu, i když jistě uměl i česky. Verše, které si zvýraznil, poukazují na to, že v náboženské polemice své doby zastával spíše konzervativní stanoviska (např. podpora královské vlády, kritika neřádů v bohoslužebné praxi).

Víme, jaký byl její další osud?

Zdá se, že ještě v polovině 15. století se bible nacházela v Praze, ale pak se její stopa ztrácí. Znovu ji můžeme sledovat až od začátku 20. století, kdy byla součástí soukromých sbírek v Anglii a Nizozemsku.

Je oproti jiným biblím té doby něčím unikátní?

Musíme si uvědomit, že byla sepsána ještě před vynálezem knihtisku, kdy každá kniha byla jedinečný originál, vznikající postupně i řadu let. Z výtvarného hlediska si pozornost zaslouží iniciála na začátku knihy Genesis s vyobrazením Krista, který v rukou drží stvořený svět.

V evropském kontextu výjimečný je závěrečný kolofón (přípisek), v němž je Bible charakterizována jako „štit víry, jímž bojují synové Boží; oko spravedlivých a pohoršení nevěřících“. Takové označení Písma známe jen ze dvou dalších rukopisů, které oba rovněž pocházejí z Čech husitské doby. Majitel se jím stylizoval do role bojovníka za Boží pravdu, zjevenou v Bibli, která jako měřítko pravověří proti nevěřícím nutně konkurovala autoritě institucionální církve.

Trojice tvůrců přebírá cenu (Zleva nakladatel Ladislav Langpaul a editoři Lucie Doležalová a Karel Pacovský)

Jak váš ediční projekt vznikl?

Za vším stojí spolek Za záchranu rodného domu Jana Zrzavého v Okrouhlici, který se kromě udržování památky slavného malíře snaží být aktivním kulturním hráčem v regionu. Když se před několika lety pan Ladislav Langpaul z tohoto spolku dozvěděl, že americké Muzeum Bible v aukci zakoupilo středověkou bibli původem z nedaleké Lipnice, nového majitele kontaktoval a ve spolupráci s hradem Lipnice začal plánovat výstavu k 600. výročí jejího vzniku, na níž by byl originál rukopisu z USA zapůjčen. Taková výstava se však ►

neobejde bez doprovodných textů a o té bibli se toho moc nevědělo. Oslovil proto mou školitelku Lucii Doležalovou, specialistku na středověké rukopisy z pražské filozofické fakulty, a ta dala dohromady skvělý tým renomovaných odborníků i mladých studentů.

Jak dlouho to celé trvalo?

Asi rok. Na podzim 2020 vypsal prof. Doležalová seminář, kde se se svými studenty Lipnickou biblí podrobněji zabývala, a po Novém roce jsme již kompletovali kapitoly do chystané publikace, připravovali výstavní panely a webové stránky. Při zahájení výstavy na konci června 2021 muselo být vše hotové. Tím ale naše práce ještě neskončila. Nakonec se totiž výstava v září přesunula také do Národní knihovny, která se rozhodla na webu manuscriptorium.com zveřejnit i virtuální verzi, včetně anglické mutace.

Jak ses na vzniku knihy podílel ty?

Já jsem měl původně knihu jen lektorovat, ale pak se ukázalo, že s ní bude mnohem více práce, a tak ze mě prof. Doležalová udělala spolueditora. To znamená, že jsme spolu konzultovali celkovou koncepci knihy, řazení kapitol, pročítali jsme a redigovali texty jednotlivých autorů, sjednocoval jsem poznámkový aparát, popisky k obrázkům, vypracoval rejstřík apod. Nakonec jsem přispěl i několika svými texty, v nichž jsem mohl využít i znalosti získané ze studia na ETF, zejména jsem pojednal o oné jedinečné charakteristice Bible jako štítu víry.

Lipnická bible je dnes uložena ve Washingtonu. Měl jsi tu čest pracovat přímo s originálem?

Měli jsme k dispozici jen její snímky. Jsou ale vysoce kvalitní, takže se s nimi pracuje možná lépe než přímo s kodexem v jeho fyzické podobě. Originál rukopisu jsme poprvé viděli až po dokončení knihy, a to den před zahájením výstavy na hradě Lipnici, kdy už byl pod vitrínou. Blíže jsem si jej mohl prohlédnout až při instalaci v pražské Národní knihovně.

Jaký to byl pocit vidět konečně „naživo“ něco, čím ses dlouho zabýval jen zprostředkovaně?

Bylo to překvapivé. Ten rukopis mi připadal mnohem drobnější, než jsem si jej představoval. Pot nás ale polil v okamžiku, když kurátorka, která biblí do Česka přivezla, prohlásila, že ji při manipulaci s ní udivilo, na jak kvalitním papíře je napsána. My jsme ale všude psali, že je psaná na pergamenu. Úplně jsme znejistěli. Originál jsme na rozdíl od ní v ruce nikdy nedrželi... Hned jsme se rozeběhli k vitrině, abychom to ověřili. Jakmile jsme se přesvědčili, že je to opravdu pergamen, spadl nám kámen ze srdce.

Originál rukopisu Lipnické bible

Nedávno vaše kniha získala cenu Magnesia Litera za nakladatelský čin. Co porota ocenila?

Domnívám se, že porota nezaujala ani tak publikace samotná, jako spíše celý kontext jejího vzniku. Nešlo totiž jen o tu kolektivní monografii: Uspořádány byly hned dvě výstavy s originálem rukopisu a věnovali jsme mu i vlastní web. To může být dobrý vzor pro další obdobné projekty. Jistě byla oceněna i nebyvalá a inspirativní odvaha malého občanského spolku začít s velkou mezinárodní spoluprací s veřejnými i soukromými institucemi a vlastním nákladem vydat odbornou knihu ve velkorysém formátu s velkým množstvím ilustrací.

Jak probíhalo předávání ceny? Utkvěl ti nějaký moment?

Nominaci jsme vůbec nečekali, natož výhru. Navíc jsme se nestačili spolu předem sejít a domluvit se, co kdo bude případně dělat nebo říkat. Takže to bylo hodně improvizované a veselé...

Myslíš, že ocenění pomůže zvýšit zájem o historické rukopisy? Zaznamenali jste po výhře něco takového u Lipnické bible?

To ještě nedovedu posoudit, ale bylo by pěkné, kdyby si lidé více vážili obrovského historic-

kého dědictví, které nám naši předkové zanechali. Dost textů ještě vůbec nebylo vyneseno na světlo a tu a tam se někde objeví dosud netušená památka, jako právě třeba Lipnická bible. Není však mnoho lidí ochotných učit se staré jazyky a stará písma, kteří by se tímto bohatstvím chtěli zabývat. Přitom středověké rukopisy jakožto hlavní informační médium své doby jsou atraktivní často i po vizuální stránce. Myslím, že se středověk obecně v naší kultuře těší oproti jiným dějinným obdobím velké oblibě.

Adéla Rozbořilová, foto: Karel Pacovský

POMOC UKRAJINĚ

Dobročinný bazar v Pardubicích

Ukazujeme další z pohledů do našich sborů, které se připojily k humanitární pomoci Ukrajincům, prchajícím kvůli válce ze svojí vlasti. Tentokrát přinášíme report z Pardubic.

Rozhodli jsme se uspořádat pro ženy, děti i muže z Ukrajiny bezplatný bazar. Vyhlásili jsme sbírku oblečení, bot a hraček nejdřív v našem sboru, pak i na facebooku, plakátek i v ukrajinštině jsme roznesli po městě. A tím začala neuvěřitelná smršť telefonátů, kam zboží doručit, lidi nosili a vozili pytle s oblečením, kočárky, ale třeba i autosedačky. Nikdo z nás si nedokázal představit, že se toho sejde tolik. Pár lidí jsme i odmítli, haldy na faře se zvětšovaly a nebylo už kam věci dávat. Večer před otevřením bazaru dobrovolnice chystaly oblečení až do půlnoci.

Ve středu, ještě před oficiálním otevřením, začaly ukrajinské ženy přicházet. A braly plné tašky, vděčně přijímaly i ručníky, povlečení a drogistické výrobky. Naše sestry doplňovaly

průběžně z dosud nevybalených tašek, rovnaly rozházené šatstvo. Odpoledne nám přišla pomoci i jedna ukrajinská dívka, ubytovaná u našich. Svým krajanům dokázala poradit a velmi nás potěšilo, když se asi tři jejich ženy pustily do práce, pomáhaly oblečení vybalovat a třídit. A věci viditelně ubývalo, i kočárky zmizely.

Pouze jednou jsme si všimly spoluobčanů česky mluvících, kteří brali všechno možné ve velkém, s těmi jsme se rychle rozloučily. Z 99 % byli návštěvníci našeho bazaru spokojeni ►

a děkovali za pomoc. Nikdy by mě nenapadlo, že všechny ty hromady oblečení zmizí.

Akci hodnotíme jako velmi úspěšnou a hlavně potřebnou, jsme rádi, že jsme mohli našim novým sousedům alespoň trochu pomoci. Do konce jsme předběhli město Pardubice, které

ještě podobný bazar neotevřelo, i když poptávka je obrovská. V tuto chvíli alespoň víme, že městský bazar – šatník se konat bude a my tam budeme moci zájemce posílat.

Lydie Nečasová, sborová asistentka,

foto: FB Evangelíci Pardubice

OTEVŘENOST

Módní přehlídka rozehrála kostel barvami

Kroj jako prevence rasismu

V neděli 10. dubna se v evangelickém kostele sv. Martina ve zdi konala módní přehlídka oděvů představitelů různých menšin – ukrajinské národní kroje, romské kostýmy, muslimské oděvy a také taláry různých církví. Závěr přehlídky patřil batikovaným modelům z dílny Kateřiny Kočkové.

Modely předvedli tanečně členové pěvecké ukrajinské skupiny Džerelo, skupiny romských tanců Gitane a hudební skupiny BraAgas.

„Módní přehlídku pořádáme v rámci Týdnů proti rasismu. Rasismus se odstraní nejlépe tím, že se lidé navzájem setkávají, poznávají a hovoří spolu. Perfektní možnost k tomu nabídla naše přehlídka,“ uvedl pořadatel, evangelický farář pro menšiny Mikuláš Vymětal. „Vzhledem k současné situaci na Ukrajině chceme i u nás vyjádřit solidaritu tím, že vystoupí ukrajinská sku-

pina Džerelo, která v České republice působí dlouhodobě,“ dodal.

Jaroslav Pechar s komentářem Mikuláše Vymětala předvedl liturgický oděv pravoslavného popa. Každá část oděvu je při oblékání doprovázena konkrétní modlitbou. Jako „liturgický manekýn“ vystoupil i generální sekretář Ekumenické rady církví v ČR Petr J. Vinš, který představil jednotlivé části liturgického oblečení katolických kněží.

Velice silným zážitkem pak byl pohled na asi desetiletou holčičku, která při zpěvu ukrajinské hymny držela svoji pravou ruku na srdci a bylo vidět, že situaci opravdu hluboce prožívá.

„Seznámením s odlišnou kulturou odívání můžeme překonat vlastní předsudky a v druhých lidech vidět především lidi, bližní,“ dodal moderátor přehlídky Jaroslav Pechar.

Jiří Hofman, *foto: Mikuláš Vymětal*

Životů našich černošských členů a bližních si vážíme

Rozhovor s farářem Ondřejem Stehlíkem o jeho sboru presbyteriánské církve na Manhattanu

Jak dlouho již působíš v USA jako farář?

Přestěhovali jsme se do USA v roce 2002. A Rutgers Church je „můj“ druhý sbor, už jsem tu 12 let.

Jak bys Rutgers sbor charakterizoval?

Je to velkoměstský sbor přímo na Manhattanu. Nachází se hned na Broadwaji, v části, která se nazývá Upper West End. Nejsme přímo mezi mrakodrapy, ale budovy okolo nás mají až 40 pater. V okolí sboru žije především střední třída a hodně našich sousedů jsou Židé všech možných vyznání. Ale máme zde i řecké pravoslavné chrámy a nedaleko je ukrajinská katedrála. Náš sbor je sice spíš malý, jen okolo 100 členů, zato je v podstatě kosmopolitní. Mnozí členové (včetně faráře) se narodili v zahraničí (kromě Čech Jamaika, Indonésie, Francie, Finsko, Korea, Čína, Peru, Guyana, Turecko, Taiwan, Portorico) nebo mají zahraniční kořeny. Náš sbor je progresivní, po desetiletí podporoval ordinaci LGBTQ členů a konáme i svatby snoubenců stejného pohlaví a v nedělní škole máme děti, narozené v náhradním mateřství. Je radost být v takovém sboru farářem.

Ondřeji, na fotografiích budovy sboru, v němž jsi farářem, je velký nápis *Black Lives Matter*. Jak bys to přeložil do češtiny?

To není snadné přeložit. Slogan vznikl jako protest proti brutalitě a bezohlednosti vůči černošům ze strany společnosti, úřadů a hlavně policie. Ta se často chovala a leckde ještě chová, jako by naši černošští spoluobčané, naši bližní,

nebyli zcela lidmi. Zatímco vůči opilým nebo výtržnickým bělochům se policie chová profesionálně, černocho může jenom náznak vzdoru nebo nespolupráce stát život. Černoši jsou policií častěji zastavováni a kontrolováni, jsou disproporčně častěji zadržováni a vězněni – a je to rasisticky podloženo. Presbyterka a právnička ze sousedního sboru byla zastavena na dálnici, protože jela rychle. Běloch by dostal

pokutu, přišel o pár bodů a platil dva roky vyšší pojistku za auto. Jí nevěřili, že může vlastnit sportovní mercedes, musela vystoupit z auta, kontrovali, zda není ozbrojena, po rádiu se dlouho ověřovalo, že auto není nedávno kradené, a to mohla mluvit o štěstí, že ji nevzali na okrsek nebo nebyla přes noc na cele ►

předběžného zadržení. Jsem si skoro jist, že to bylo proto, že je černoška a na svůj věk vypadá velmi mladě. Zadržení na policejní stanici se stalo synu kolegyně mé manželky. Jel maminičným autem, všechny doklady měl v pořádku a ani nejel rychle, prostě ho jen tak zastavili. Ale protože byl černoch a protože mu to auto přímo nepatřilo a maminka měla jiné příjmení, musela ho sama i s autem vyzvednout po práci z policejní cely a policejního parkoviště. Policie a úřady se skutečně chovají rozdílně k lidem podle jejich rasy. (Však to jistě znáte i v Čechách, jenom tady v Americe je to smrtelně nebezpečné, neboť místní policie rychle a ráda sahá po zbraních.)

Co pro vás bylo popudem se k hnutí Black Lives Matter přidat?

K žádnému oficiálnímu nebo polooficiálnímu hnutí jsme se jako sbor přímo nepřipojili. Jen jsme po zkušenostech našich přátel a po mnoha případech černochů zastřelených policií chtěli vyjádřit, že s tím nesouhlasíme, že si životů našich černošských členů a blízkých vážíme.

Jak vypadal rozhovor k této věci ve vašem sboru?

V roce 2017 si jedna naše členka tohoto sloganu někde všimla. Přišla proto s návrhem do našeho „výboru pro odpor“ (volné protestní skupině, která se u nás při sboru utvořila po volbě Trumpa za prezidenta). Výbor navrhl Komisi pro mír a sociální spravedlnost, abychom vyvěsili banner Black Lives Matter na budovu sboru. Komise to podpořila a vzala iniciativu na staršovstvo. Sborové staršovstvo návrh projednalo a schválilo a na banner uvolnilo peníze (je velký a celkem drahý).

Ve sboru máme jenom několik černochů – jednu starší členku, která zažila dětství a mládí pod segregací na jihu, než se přestěhovala do New Yorku, jednu členku původně z Jamaiky v Karibiku, několik Hispánců z Latinské Ameriky a jednu mladou smíšenou rodinu, jejichž maminka pochází z Haiti. Ale náš sbor je celkem

citlivý, protože mnoho našich členů patří do komunity LGBTQ a sami zakusili a občas ještě zakoušejí pronásledování. Čeští evangelíci jsou také menšina, a tak mnozí mají pochopení pro ostatní menšiny a pronásledované (tedy aspoň doufám!).

Žijete v liberálním New Yorku. Jak vidíš situaci v jižních státech USA?

I liberální New York má své rasisty, kteří si na náš banner BLM stěžují. V jižních státech je ale rasismus a rasově podmíněné násilí daleko častější a je tam velké zastoupení evangelikálních křesťanů. Což je velká ostuda a dokonce nebezpečí amerického křesťanství – americký evangelikalismus tu jde ruku v ruce s nevzdělaností, rasismem a nesnášenlivostí vůči jakýmkoli minoritám – rasovým, LGBTQ, jazykovým, náboženským, ale i uprchlíkům a imigrantům.

Myslíš, že hnutí BLM je důležité také v New Yorku?

Rasismus a nesnášenlivost jsou přítomny všude, a do určité míry i v každém z nás. Je dobré si to připomínat a učit se, jak se bránit podprahovým i zjevným projevům rasismu a nesnášenlivosti a jak vytvářet otevřenou a spravedlivou společnost.

Je váš sbor ještě jinak sociálně aktivní?

Sponzorujeme pět rodin uprchlíků, dvě rodiny ze Sýrie a tři z Afghánistánu. Celkem je to 26 osob. A chvílemi je to dost napínavé. Pomáháme jim shánět bydlení a vůbec to není jednoduché – být je k dispozici, nabídnou nám i rozumné nájemné, ale když se pak přijde podívat matka té uprchlické rodiny v hidžábu, být je najednou „zadaný“. Co se týče zdravotní péče, stát za ně platí jako za uprchlíky minimální pojistku a pak je problém sehnat polikliniku, kde to dostačuje. A tak dále...

Máš sám osobní zkušenosti s rasismem, ať v Čechách, nebo v USA?

V Čechách jsem působil ve sboru v Libni a moc se nám tam líbilo, třebaže ještě než jsme se

tam stěhovali, tak nám různí „známí“ připomínali – „Žižkovu a Libni zdaleka se vyhni“ – skvostná to ukázka českých a pražských předsudků na základě původu a sociální třídy! Jinak v New Yorku jsme se v roce 2014 se sborem účastnili protestů proti policejní vraždě Erica Garnera. Byl to divoký nepovolený protest, blokovali jsme ulice a někteří řidiči to těžce nesli. Jeden se rozjel směrem na několik protestujících a já mu stál taky v cestě. Tak mě nabral autem a já měl pak zlomená obě zápěstí. S odstupem si vzpomínám, že bylo legrační žehnat s dvěma dlahami, ale tehdy to dost bolelo... Erica tenkrát udusili policisté, když se ho snažili zadržet, protože si jako nezaměstnaný přivydělával prodejem kusových cigaret u přístaviště na Staten Island. Policisté se na něj vrhli, protože za ty kusové cigarety neplatil daně – takže přišel o život kvůli daňovému úniku, který mohl činit sotva pár dolarů – a všichni ti Zuckerbergové, Muskové, Bezosové také žádné daně neplatí, o ruských oligarchích ani nemluvě!

Jak vidíš – z dálky a časového odstupu – současnou situaci v České republice?

Do Čech jezdíme na dovolenou. Snažím se sledovat české zprávy a čtu i českobratrské časopisy, ale vůbec se necítím na to se k tomu vyjadřovat. Vzpomínám na velmi rozšířený podprahový a verbální rasismus české společnosti a rovněž institucionalizovaný rasismus na úradech a policii. Vzpomínám na rasistické zdi v severních Čechách, vzpomínám na rasistické obstrukce ohledně památníku romského koncentráku (jak dlouho to trvalo?). V Čechách mě vždycky překvapí, jak je společnost homogenní, a přesto je pozoruhodně nesnášenlivá. Jsem vděčný za práci mezi Romy a menšinami, kterou děláš, a za oficiální postoj mé mateřské ČCE, která se věrně snaží nejenom zvěstovat evangelium, ale podle něho i žít.

Mikuláš Vymětal, foto: archiv respondenta

DIAKONIE

usměvavý kaplan

(evangelický farář Daniel Heller /

foto: Adam Šůra

Mým úkolem je naslouchání a rozhovor

S Danielelem Hellerem o kaplanské službě v Diakonii

V Diakonii působíte dlouhodobě. Jak došlo k tomu, že jste se stal kaplanem?

Práci v Diakonii jsem dostal za úkol od místního evangelického sboru, který si mě zvolil za faráře. Šlo o kontinuitu. Můj předchůdce se totiž v Diakonii angažoval, středisko ve Valašském Meziříčí s svojí manželkou zakládali.

A jak konkrétně jste začínal vy?

Setkáním se seniory jednou měsíčně, občasnými rozhovory se zaměstnanci, duchovním slovem na poradách, které se také konaly jednou za měsíc. Hodně se toho změnilo, přibýly nové služby. Po spojení s hospicem je ze střediska velký kolos, kaplani jsme tam čtyři. Já se střídám s kolegyní Lenkou Freitingerovou v denním stacionáři pro seniory a ve službách pro lidi s mentálním postižením.

Co může duchovní nabídnout lidem s mentálním handicapem?

I lidé s mentálním handicapem mají spirituální potřeby. To říkám na základě dlouholeté zkušenosti. Mým úkolem je o těch potřebách přiměřeným způsobem komunikovat.

Jak to probíhá?

U lidí s lehčím typem postižení někdy velmi přímo. Třeba vyvstane otázka, jestli je peklo, nebo není a kdo se do něj dostane. Nebo se někdo táže, jestli ho má Bůh rád a jestli má rád i jiné klienty, kteří se třeba chovají nějak nevhodně. My bychom se takhle neptali, považujeme to za nevhodné. Přitom si podobné otázky v sobě neseme taky. Lidé s mentálním postižením se je nebojí vyslovit, pokud jim to jejich handicap umožní, a ptají se mě, co si o tom myslím.

A ti, kteří se vyslovit nemohou?

Mnozí mají rádi vyprávění příběhů, třeba s promítáním. Většinou mají též rádi rituály spojené s písničkou, někdy i s modlitbou, protože třeba dříve prošli nějakým církevním zařízením, kde o ně pečovaly řeholní sestřičky a chodily s nimi do kostela. Někdy je však na nás, abychom vycítili, co jim vyhovuje nebo po čem asi touží. Někteří klienti, když přijdou do kostela, se začnou kývat a smát. Je zřejmé, že je jim tam dobře. Nevíme proč a oni nám to asi nikdy nevysvětlí, ale vidíme, že v nějakém spirituálním světě zřejmě žijí.

A jak vypadá práce se seniory?

Ve stacionáři pro seniory se snažím dělat programy, které jsou na pomezí kultury a náboženství. Vracíme se také často do minulosti, protože pro seniory je důležitá reminiscenční terapie, vzpomínky, které navazují na jejich vlastní zážitky. Vyprávíme si o tom, co bylo zvykem v jejich rodišti, v jejich generaci a v době jejich mládí i později. Většinou to vyústí v povídání o solidaritě, o manželství a rodině, o přátelství apod. Do stacionáře přicházejí senioři, kteří ►

ještě žijí u svých rodin. Takže často probíráme témata mezigeneračních vztahů. Nebo si povídáme i o tom, co děje ve světě. Oni nabídnou svůj pohled, já zas svůj.

Například?

Třeba když celou republiku ovládl strach z uprchlíků, pocházejících z islámských zemí. Já se velmi varuju toho, abych probíral nějaká stranicko-politická témata, ale nabídl jsem jim pohled z Německa. Máme navázáno přátelství s některými německými luterskými farnostmi v Bavorsku. Vyprávěli nám o tom, jak jsou schopni velký počet uprchlíků integrovat. Takže tuhle zkušenost jsem mohl předat a přehnané obavy rozptýlit.

Čtete také se seniory Bibli?

Při příležitostech křesťanských svátků. Něco si k té četbě i řekneme. Ale myslím, že cílem není nahrazovat návštěvu kostela.

Je práce kaplana ekumenická?

Ano, pracuje přece s lidmi z různých církví i s těmi, kteří se k žádné církvi nehlásí. Kaplan si nesmí přihlížet svou církevní polívičku. Spiritualitu lidí, se kterými pracuje, musí respektovat a navazovat na ni, pokud možno jí i rozumět.

Proto by také měl mít nějaké teologické vzdělání, i když není farář.

A jaká by měla být jeho pozice v Diakonii? Jednu dobu jste byl člen dozorcí rady Diakonie Valašské Meziříčí, a dnes to nepovažujete za dobrý nápad.

Protože roli kaplana, jak ji na základě své zkušenosti chápu, vidím spíš v rozhovoru, v naslouchání, v duchovním doprovázení. Když však máte v Diakonii zároveň vlivnou funkci, očekávají od vás lidé, zejména zaměstnanci, že budete hájit jejich zájmy, což nedělá dobrotu. Váhám i v tom, jak moc výraznou zpětnou vazbu má kaplan dávat vedení. Minulá paní ředitelka střediska o to stála a myslím, že to bylo i užitečné. Ale kaplan nemá být mediátor, odborník na krizovou komunikaci. Já můžu mít silný názor na to, co se ve středisku děje, ale mám si to nechat pro sebe. Protože kdybych zasahoval do řešení provozních problémů, nebo se dokonce stavěl na jednu stranu v nějakém sporu, bránilo by to otevřenému rozhovoru.

Daniel Heller vystudoval evangelickou teologii. Než přišel do Valašského Meziříčí, působil jako duchovní v Przně a též na Ukrajině v obcích Bohemka a Veselynivka. Kaplanem v Diakonii Valašské Meziříčí je 12 let.

A jak vidíte svou kaplanskou budoucnost?

Spolu s dalšími teď procházím kurzem, který má být v budoucnu podmínkou kaplanství v Diakonii. Měli jsme teď třeba obsáhlou přednášku o tom, jak fungují sociální služby. Hodně informací, a výborně předaných. Většina z účastníků už ale dlouhodobější kaplanskou zkušenost má. Já osobně bych rád v kaplanské práci v Diakonii pokračoval.

Adam Šůra

společenství

milosrdenství

naděje

fortelnost

pomoc potřebným

Diakonie tvoří

společenství,
které v **milosrdenství**
a s **nadějí** fortelně
pomáhá
potřebným.

SLOVO

mechový klášter
foto: Vojtěch Zikmund

Les – zázrak života i smrti

Ekosystém si poradí i navzdory rozpadu

Les. Ztělesnění přírody, které důvěrně zná většina lidí. Místo, kam vyrážejí zástupy nadšenců na sběr hub a lesních plodů, početná myslivecká populace zde hýčká stáda zvěře a věnuje se jejich lovu, posedy a krmelce jsou rozesety všude, kde je to jen trochu možné. Turisté, v poslední době společně s cyklisty nebo běžci, právě do lesů často míří.

Lesník – pastýř stromů

Další, kdo je s našimi lesy úzce spjat, je lesník, který v lese hospodaří, a tím přímo ovlivňuje jeho podobu. Zájem lesníků se neorientoval pouze na produkční nebo ekologické stránky lesa, důležitá byla i estetika, to, jak les vypadá a jakým způsobem v něm hospodařit tak, aby vypadal co nejlépe. V neposlední řadě nesmíme zapomenout na ochranu přírody, která je s lesy neodmyslitelně spjata, neboť všechny naše rezervace, národní parky i chráněné krajinné oblasti jsou z velké části tvořeny právě lesy. Na chráněných územích se v lesích hospodaří většinou jinak než v těch hospodářských, proto také mohou jinak vypadat.

Možné střety v oblasti ochrany přírody a lesního hospodaření nejsou otázkou posledních let (proslulé jsou stíznosti na neutěšený stav lesů a jejich plošnou devastaci průmyslem a ekologickými katastrofami od umělce a milovníka Šumavy Josefa Váchala v jeho monumentálním díle *Šumava umírající a romantická* z roku 1931). Z nedávné historie si asi každý vybaví hojně medializovaný spor o kácení v Národním parku Šumava kvůli kůrovcové kalamitě. Tak se do povědomí i širší veřejnosti dostala debata o tom, jakým způsobem by měly lesy

vypadat a jak by se v nich mělo hospodařit, i když jde o nejpřísněji chráněná území, kde se čím dál více projevuje směřování ke konceptu divočiny a jeho udržení navzdory kalamitám, plošně zasahujícím lesní ekosystémy. Na příkladu Šumavy si můžeme ukázat problém, který se dá vztáhnout i na další lesy po celé České republice.

Pohled do dřevních dob

Nejprve se musíme trochu podívat do lesní historie. Dobu, kdy naše země pokrývalo husté zalesnění, které bychom mohli nazývat pralesem, můžeme datovat někdy do doby 3000 let před naším letopočtem, neboť již zhruba kolem roku 1000 před naším letopočtem se začíná projevovat odlesňování. Masivní odlesňování postupuje rychlým tempem, proto již na konci 13. století jsou doloženy zprávy o nedostatku dřeva a roku 1350 je vydán *Majestas Carolina*, soubor středověkých právních předpisů, který mimo jiné upravoval vztah ke královským lesům a hospodaření v nich. Na Šumavě probíhala mohutná kolonizace, se kterou byly spojeny velmi významné zábory a likvidace ►

lesních ploch. Velkou část dřeva spotřebovaly sklárny, dřevařský průmysl, uhlířství nebo rostoucí potřeba zemědělské půdy (žďářeni). V rámci několika etap kolonizace se obyvatelé dostali během několika staletí až do nejvyšších horských partií. Lesnictví a systematické lesní hospodaření je na vzestupu teprve v 19. století. V reakci na ekologické katastrofy a alarmující stav lesních porostů začíná masivní osazování velkých prostor monokulturním způsobem, většinou smrkem, ale vysazují se i jiné dřeviny, jako například modřín (také se objevují požadavky na zvýšení podílu listnatých druhů stromů).

Pahýly, hniloba, zmar. Ale uvnitř nový život

Smrk jakožto ekonomicky nejvýhodnější dřevina se tímto způsobem dostává ze svého přirozeného výskytu nad horní hranici lesa prakticky do všech nadmořských výšek ve velkém množství. Smrkové porosty jsou nestabilní zejména v monokulturní podobě a pod tlakem klimatických změn nebo průmyslového znečištění mohou masivně hynout. Pokud se podíváme na hospodářský les, kde je maximální úsilí věnováno produkční a ekonomické funkci, pak orkán, kůrovcová kalamita nebo spad kyselých dešťů může způsobit hotovou katastrofu, která se většinou řeší holosečným způsobem a rychlým osazením nových stromů, aby se co nejvíc minimalizovaly ztráty. Bohužel, tento způsob je neefektivní, protože k situacím, kdy odumře široké pásmo celého lesního ekosystému náraz, bude docházet opakovaně. Ekosystém takového lesa je nestabilní a nemá šanci k přirozené obnově, musíme do něho neustále zasahovat. Proto v poslední době nastává tlak, aby se i v hospodářských lesích druhová skladba přiblížila přirozenému zastoupení dřevin a aby se zároveň volil režim přírodě blízkého hospodaření. Ve vyšších nadmořských výškách je možné ponechat horské smrčiny, ovšem musíme počítat s tím, že v rámci jejich přirozené obnovy

v závislosti na přírodních podmínkách a klimatické změně se dané místo může obnovovat „po svém“, a tím pádem se lesní ekosystém může potýkat s přechodným „kalamitním stavem“ – než se přirozeně obnoví, může vypadat jako „mrtvý“ nebo „rozpadající“. Dokonce se v některých místech nemusí obnovit vůbec a zůstane holina, případně místo zarostlé roztroušenými pionýrskými dřevinami, jako je například bříza. Toto ovšem není problém v národním parku nebo chráněné oblasti, kde je v určitých zónách přísný režim ochrany, a tudíž nezáleží na ekonomické funkci lesa, ale ochraňujeme unikátní ekosystémy, které se můžou přeměňovat a reorganizovat samy.

Mrtvý les nás děsí

S estetickou funkcí je to složitější, protože pohled na umírající les je pro mnoho návštěvníků šokující, dokud se jim nevysvětlí, že vznik nového lesa probíhá se zánikem toho starého zároveň a že stav, který momentálně vidí, je pouze dočasný. Ve skutečnosti totiž umírají pouze vzrostlé stromy, které tvoří nejviditelnější stromové patro (což pro nás běžně na první pohled symbolizuje celý les), jedná se pouze o náhradu umírajících stromů nově rostlými, které dostaly omezením starého zalesnění šanci růst (dostatek živin, světla, prostoru apod.). Objevuje se nejen smrk, ale i další dřeviny. Můžeme být svědky bujného osídlení mladých stromků v hustých řadách po celé délce starých spadlých kmenů nebo můžeme sledovat, jak se původní, ježaté a zešedlé stromové patro stále ještě tyčí vzdorovitě vzhůru, zatímco pod ním již bují divoká houština nových stromků, které leckdy číhaly na příležitost vyrazit za světlem mnoho dlouhých let.

Pokud budou návštěvníci poučeni, co se v lese děje, budou se rádi vracet sledovat, jak si nový život razí cestu vzhůru k nebi.

Kristína Válová, mezititulky redakční,

foto: Vojtěch Zikmund

Eliščiny osobní i neosobní tipy pro klidnou mysl

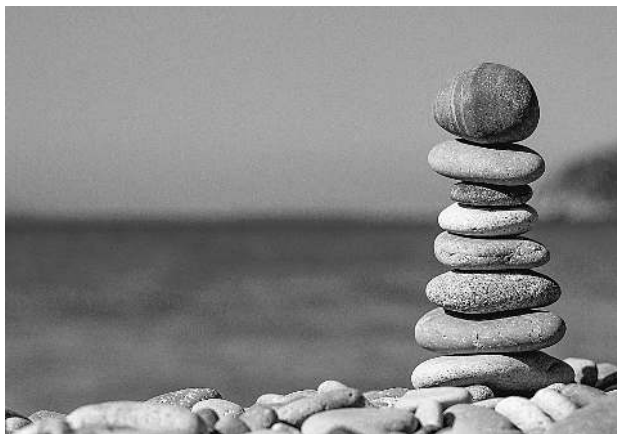
Jak podpořit svůj duševní růst?

1. Mapování

Mám tenhle termín ráda, protože hezky vyjadřuje, o co jde. Naše vnitřní krajiny jsou pro nás území částečně známé a částečně neznámé. A čím víc toho o sobě víme, tím zaměřenější a efektivnější pomoc si můžeme poskytnout. Mapovat musí každý sám za sebe, protože jsme úžasné a komplexní originály. A nikdo z lidí nás nikdy nebude znát lépe, než se známe sami.

- **Spánek** – zkus vypořádat, kolik hodin spánku potřebuje tvé tělo a v jakém intervalu.
- **Jídlo a pití** – je něco, po čem ti je špatně? Jak reaguješ na kafe? Po jakém jídle nebo pití se naopak cítíš nadstandardně dobře? Řekl ti lékař něco o tom, jestli máš v těle dostatek všech vitamínů? Bereš pravidelně léky, které máš?
- **Pohyb** – jaký typ pohybu či přímo sportu tě baví? Hýbeš se dostatečně každý den? Zkus si změřit, kolik hodin denně prosedíš, pozoruj v jaké poloze a jak to na tebe působí.
- **Slunce** – kolik času trávíš venku? Jsi takhle spokojen? Jaká jsou tvá oblíbená místa, kde se cítíš hezky? Kde rád trávíš čas o prázdninách?
- **Koníčky** – věnuješ se zálibám, které děláš rád? Jaké to jsou? Při čem zažiješ stav naprostého ponoření do činnosti, kdy téměř nevnímáš okolí?
- **Společenství** – dodávají ti energii lidé, čas o samotě, nebo to potřebuješ střídát? Jsou vztahy, kterými se obklopuješ, zdravé a rozvíjející tvou osobnost, či spíše naopak? Máš komu se svěřit? Kdo jsou nebo bys rád, aby byli tví nejbližší důvěrníci? Jak o tyto důležité lidi pečuješ?

- **Řád** – když se podrobně zamyslíš nad svým týdnem, je nějaká pravidelná aktivita, kterou bys rád ubral/přibral? Jsou nějaké pravidelné rituály, které vnímáš jako zásadní?
- **Doteky** – zdravíš se s lidmi objetím nebo podáním ruky? Jaké doteky jsou pro tebe důležité? Jsou tvé potřeby v tomto ohledu uspokojeny? A umíš o těchto potřebách dobře mluvit?

2. Příprava na cestu

- **Spánek** – hodinu před spaním přestaň řešit on-line záležitosti, převed' si telefon do nočního režimu a v ideálním případě se na něj už nekoukej. Nastav si v pokoji takové podmínky, ve kterých se ti dobře spí – ne/topení, otevřené okno, zatažené závěsy... Chvilí před večerkou můžeš nervy zklidnit knihou – oddechovou nebo třeba Biblí.
- **Jídlo a pití** – zkus upravit jídelníček tak, aby odpovídal tvým potřebám. Pij pokud ►

možno dostatečně a v průběhu celého dne. Je fajn k večeru vyřadit kávu, černý či zelený čaj.

- **Pohyb** – zkus být citlivý k tomu, co tvé tělo naznačuje, a dopřát si dostatek aktivity, kterou máš rád. Čas od času trochu zvýš pohybovou intenzitu.
- **Slunce** – na hodně lidí působí slunce a příroda léčivě – jsi jeden z nich? Vyraž ven.
- **Koničky** – svět se mnohdy tváří, že důležité jsou věci, které v reálu nikoho nikdy nebudou zajímat. Proti těmhle tlakům sám sebe ochrániš jen ty – nenech si vzít to, co tě baví, v čem jsi dobrý. Troufni si zkoušet nové aktivity jen tak pro radost.
- **Společenství** – veškeré vztahy jsou velká práce. Jen ty rozhoduješ, v jakých vazbách ne/budeš zůstat. Zamysli se, co bys v příštím týdnu mohl podniknout s přáteli. Zkus si ověřit, že lidem se na jejich nápady dá říci i „ne“.
- **Řád** – je plno metod, kterými se dá zefektivnit organizace dne. Chaos člověka většinou činí úzkostnějším, bez řádu se dny snadno rozpliznou. Je ale dobré vnímat také to, že přílišný řád se může stát obsesí. Rutina by měla být od toho, aby se dala narušit.

- **Doteky** – pokud jsi v páru, sdílej s partnerem pravidelně informace o tom, co a jak z jeho strany potřebuješ. Pokud jsi sám, buď na sebe hodný, pravidelně si připomínej, co tvé tělo už všechno dokázalo.

3. Procházka vnitřní krajinou

Vybaven vším potřebným se můžeš vrhnout do myšlenkových cvičení. Můžeš si se sebou povídat a dodávat si odvalu. Představovat si uklidňující místa či vzpomínky. Relaxovat či meditovat. Soustředit se na dech, vědomě dýchat zhluboka. Připomenout si tři věci, které tě dnes potěšily. Pokud je to pro tebe přirozené, myšlenky a pocity si zapisovat. Promluvit si o svém vnitřním světě s někým blízkým, s rodičem, s farářem, učitelem, psychologem, terapeutem, koučem... Odevzdat vše Hospodinu v modlitbě, poprosit o modlitby své společenství, přijmout posilu při večeri Páně. Ztotožnit se s faktem, že jsi milován se vším všudy. A že ať uděláš cokoliv (i kdybys neudělal nic), v očích Božích budeš pořád stejně nezměrně a nekonečně důležitý. Tak pokoj tobě!

Eliška Chlebounová, psychologka a pastorační pracovníce, foto: pexels.com

PRIZMA

Proč organismu nestačí jen růst

V církvi opomíjíme a podceňujeme faktor regenerace

Dokud bylo možné si koupit časopis Naše příroda ve stánku, občas jsem jej čítal a obdivoval se, kolik je u nás pozorných pozorovatelů přírody, kteří se navíc dokážou o své přírodní okolí pečlivě starat, i když nejsou právě mistry pera. A tak jsem se mezi jiným dozvěděl, že i ve zvířecí říši někdy platí láska k bližnímu, nejen tedy krutý boj na život a na smrt. Například vlci bývají považováni za zosobnění krutosti, a přitom se dokážou hezky postarat

o své invalidní blízké. Co tím chci vlastně říci: Základní Ježíšův mravní požadavek zapadá do řádu přírody Bohem stvořené, i když je na místě otázka, jak to ladí s jejími nevlídnými stránkami.

Člověk sám je přírodní tvor, ale také z přírody dalece vykročený, protože si vytváří svůj umělý svět. Což je trvalý zdroj nejrůznějších napětí a nesnází. A proto také potřebuje mravní smýšlení, potřebuje i promýšlet toto smýšlení. Tato

obecná lidská potřeba patří i ke smyslu křesťanství.

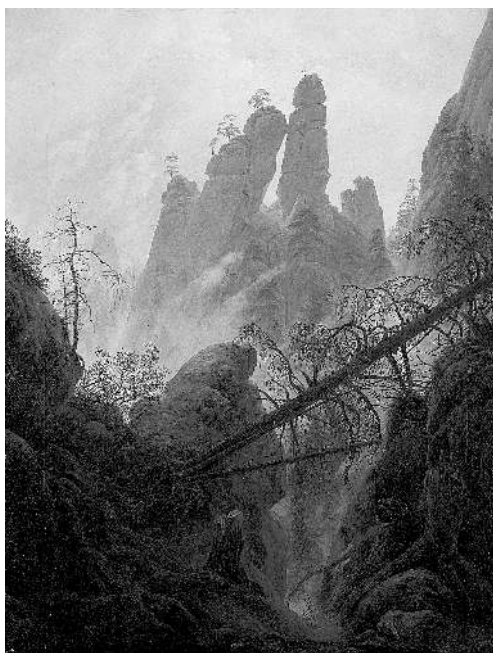
Ovšem člověk je rovněž bytost společenská, a tak má křesťanství své společenské formy, v nichž se lidé shromažďují. V případě křesťanského sdružování se vychází ze společenské jednoty s Kristem, jež se nazývá církev. I když často se církví nazývá spíše církevní organizace, církevní instituce nebo i církevní autorita. To všechno se ovšem obvykle křesťanům nedaří dobře odlišovat, takže to splývá dohromady. V dobách reformace bylo kritizováno, že si na Boží slovo činí monopolní nárok kněžský stav. A tato kritika měla své dobré důvody, které můžeme odvozovat už z Nového zákona.

Vždyť by mělo být známo, co píše Pavel z Tarsu římským křesťanům: „...tak i my, ač je nás mnoho, jsme jedno tělo v Kristu a jeden druhému sloužíme jako jednotlivé údy.“ (Ř 12,5) To je ona společenská jednota, o níž byla řeč.

Rozsáhleji o ní Pavel píše ve svém 1. listu do Korintu, z něhož bych rád vyzdvihl tato slova: „Kdyby všechno bylo jen jedním údem, kam by se podělo tělo? Ve skutečnosti však je mnoho údů, ale jedno tělo.“ (1K 12,19n). Na tom je důležitá právě ona jednota v různosti. Když se sejde několik lidí, ještě z toho jednota nevyplývá. Ale je-li Kristus princip shromažďování, je tu i jednota, vpravdě jednota duchovní. (Tu pak lidé často kazí, ale to nyní nechme být...)

Obraz jednoho těla je přitom nesmírně důležitý. Tělo jako přírodní útvar je organismus. Takový organismus není princip života, ale je živý díky soustavné souhře jeho orgánů, jež je vlastně obdivuhodná. Dodnes se z toho můžeme poučit, protože skupina osob navštěvujících kostel se organismu ještě nepodobá. Organismus se vyznačuje bohatou a košatou souhrou. Představa organismu, v němž by si každý orgán dělal, co chtěl, a navíc by byl chorý, je absurdní. Život organismu je prostě div, který považujeme obvykle za samozřejmost – a obvykle do chvíle, kdy se na organismu něco porouchá. Proto organismus potřebuje péči.

Žádný organismus nemůže zůstat stále takový, jaký se zrodil. Každý roste, ač ponejvíce zpočátku, nicméně roste po celý život. Každý také chřadne a umírá. Avšak sociální organismus může mít větší životní sílu. Křesťanská společenství vznikla sama nejprve v očekávání posledního času. Ale v dalších generacích se ustálily určité organizační struktury, které pomáhaly kráčet od generace ke generaci. Tak vzniklo tradiční křesťanství. Na jedné straně v důsledku misii, ale pak ustálením ve sledu generací. Vždyť to ale také patří k životu – k životu organismů individuálních i sociálních. Co? Přece regenerace neboli obnova.

*Kaspar David Friedrich: Skalnatá krajina
v Elbsandsteingebirge (1822)*

K obnově v přírodě dochází na různých úrovních – obnova genů pomocí genové regulace přes obnovu tkání až po obnovu celých ekosystémů. Pro život v přírodě je to naprosto nepostradatelné, protože činí přírodní svět odolnější vůči překážkám a poškozením.

Vzhledem k dosavadním úvahám je před námi jednak otázka, nakolik je organismem společenské těleso, které je zastřešováno ►

církevní organizací. Kupříkladu: jeden kazatel naproti zástupu posluchačů – to organismus není, nýbrž je to jedna z forem shromažďování. Spíš shromažďování než společenství, protože přítomní spolu nekomunikují tváří v tvář. Zkousíme si ale tuto otázku klást znovu a znovu a směřovat s ní dál a dál... A za druhé vyvstává otázka, jak se regeneruje církevní těleso. Záleží na tom, nakolik je pokládáme za organismus a nakolik za organizaci. Orgán je slovo, které pochází z řeckého výrazu *organon* – „nástroj“. Proto organismus považujeme za nástroj života, který se vyznačuje důmyslnou organizací orgánů. Srovnáme-li takto církevní těleso s organismem, snadno nás napadne, že se organismus neobejde bez organizace. Ta je něco čitelného, působí dojmem jistoty – ne že by neměla svou důležitost, ale je jen nástrojem nástroje života. A pakliže Duch dává život, znamená to, že není to nejdůležitější. Vždyť i mrtvé tělo je nějak organizováno – ale taková organizace není mrtvému k ničemu. Proto důležitější otázkou než udržování organizace je péče o život a podpora forem života, v nejširším možném smyslu, včetně života duchovního. Proto

když církevní těleso nevykazuje známky růstu, je to jistě jeho stářím (staletí se na něm musela podepsat!), ale zdá se mi, že se dávno opomíjí či podceňuje faktor regenerace.

Co tedy s tím? Víra je dar. Organizovaná společenská péče o ni se přitom dávno stala samozřejmostí. Dochází sice stále k jakési tradiční regeneraci, která se děje přicházením nových generací, ale tato regenerace nedosahuje ani k prosté obnově organismu (je to citelné, a proto také někteří pošilhávají po misii). Proč to tak je, to by bylo už na jinou úvahu (něco málo jsem již ale naznačil), protože tím hlavním, nač bych tu rád upozornil, je potřeba péče o regeneraci křesťanského společenského organismu, který musí být regulován ideou života s vědomím trvalého zdroje tohoto života. A tak také není na škodu srovnávat život tělesného organismu se životem organismu společenského, a to i církevního. Poněkud obstarožní, a tedy naivní představa? Anebo je na životě cosi obstarožního? Pavlovi se prostě povedlo šikovně využít antické tradice pro „nadačasnou“ myšlenku.

Jiří Hoblík, foto: wikipedia.com

VÁLKA NA UKRAJINĚ

Pomáhat na hranicích pekla

Report humanitárních dobrovolníků působících ve Vyšném Německém

Začátkem dubna jsme se ve skupině několika odhodlaných dobrovolníků vydali na týdenní pomoc na slovensko-ukrajinskou hranici ve Vyšném Německém. Reagovali jsme na výzvu na církevních stránkách pomoci Ukrajině a následně byli propojeni se slovenskými luterány (ECAV), kteří společně s ústředím ekumenické pastorační služby na Slovensku a s Diakonií zajišťují na hranicích pomoc uprchlíkům již od

začátku války (<https://modrenebozlt.eslnko.sk/>). Po návratu jsme často tázáni, jak to tam vypadá, co jsme tam dělali a co jsme viděli. Na tyto tři otázky bych zde rád odpověděl. Současně si čím dál silněji uvědomuji, že mi někam odcházejí slova. Nevím, jak to vše vyjádřit, natož stručně. Ale mlčet nelze. Zde je můj pokus o popis situace slovy ve chvíli, kdy se mi jich nedostává.

Jak to tam vypadá a funguje

Podle vyprávění těch, kteří jsou ve Vyšném Německém již od 24. února, se po chaosu prvních dnů a týdnů vytvořil určitý systém, který v době, kdy jsme na hranice přijeli my, už docela dobře fungoval. Uprchlíci se většinou humanitárními vlaky dostanou do Užhorodu, odkud je k hraničnímu přechodu dovezou maršrutky. Poté následuje ukrajinská hraniční kontrola, na kterou po několika stech metrech naváže kontrola slovenská. Když těmito kontrolami uprchlíci úspěšně projdou, mohou pokračovat do stanového městečka hned za hranicemi, kde na ně čekají dobrovolníci s informacemi, zdravotnická pomoc, možnost občerstvení a především autobusy, které ty, kteří chtějí zůstat na Slovensku, převáží do slovenské verze KACPU v městečku Michalovce, a ty, kteří chtějí pokračovat do dalších zemí, převáží do Košic na vlak. Podobný systém je i u hraničních kontrol autobusů, kamionů a osobních vozidel.

Co jsme tam dělali

V rámci tohoto systému jsme se většinu času pohybovali mezi třemi stanovišti, spadajícími do péče organizací zmíněných v úvodu. Těmi stanovišti jsou tři stany na základních uzlech hraničního přechodu.

První je „základní stan“, který se nachází uvnitř stanového městečka u odjezdů autobusů. V něm jsou uloženy zásoby humanitárních balíčků, vody a hygienických potřeb, ale také vytápění, lehátka a několik židlí, na kterých si mohou nejvyčerpanější lidé odpočinout, než jim přijede autobus. Význam tohoto stanu roste s večerními hodinami. Autobusy totiž odjíždějí pouze po naplnění alespoň dvou třetin své kapacity. V nočních hodinách přechází hranice méně lidí, a je tak nutné na autobusy čekat delší dobu. Zároveň prudce klesá teplota, některé noci byla i pod bodem mrazu. Vytopený stan se v tu chvíli stává útočištěm a místem klidu a bezpečí.

Druhé stanoviště je „modrý stan“, který je na hraničním přechodu pro kamiony a autobusy. Má pomoci těm, kteří opouštějí Ukra-

jinu pomocí autobusů (humanitárních i linkových). Ve stanu je čaj, káva, humanitární balíčky, něco malého k jídlu a plynový hořák, u kterého je v případě nutnosti možno se ohřát. Tato možnost je důležitá ve chvíli, kdy hraniční prohlídka autobusu trvá příliš dlouho a cestující během ní musí autobus opustit. Především matky s malými dětmi jsou velmi vděčné, když se mohou schovat do závětrí k hořáku, z nějž sálá teplo.

A třetí stanoviště je „červený stan“. Ten stojí před pasovou kontrolou na pěším a automobilovém přechodu a projdou jím všichni, kteří přecházejí hranice pěšky. Tento stan představuje první kontakt uprchlíků se Slovenskem. V něm dostanou humanitární balíčky, respirátory a základní informace o hraniční kontrole. Kontroly pasů a zavazadel mohou trvat i relativně dlouho, a červený stan se tak může stát místem první pomoci nebo alespoň čekárnou, vyhřívanou plynovým hořákem, ve které je možno dát si kávu, čaj, posadit se, dojít si na záchod. Podstatnou složkou červeného stanu jsou i hračky, omalovánky a nálepky pro nejmladší. Proměna vystrašeného dětského obličeje nad jednou nálepkou je nepopsatelná.

Co jsme viděli

Zbývá poslední otázka – co jsme tam viděli. Představitelné i nepředstavitelné. Zoufalství i naději. Zlo i dobro. Nenávisť i lásku. ►

Jednotlivé scény jsou jako rozházené střípky, které se vynořují bez ladu a skladu.

Viděli jsme lidi, těšící se na ty, kteří na ně čekali hned za hranicemi. Viděli jsme i ty, na které nikdo nečeká, kteří nevědí, kam jdou, a nechávají rodiny za sebou doma. Někteří si berou s sebou zvířata. Od psů a koček po chameleony a andulky. Pokud k nim nemají správné veterinární potvrzení, celní kontrola je do země Evropské unie nepustí. Viděli jsme holčičku s maminkou, jak v slzách odnášely andulku zpět na ukrajinské území a vrátily se bez ní. Co se s andulkou stalo, nevíme. Obě se vrátily a na policistku se usmívaly.

Viděli jsme lidi závislé na své rodině – staré lidi na vozíčkách i malá batolata. Viděli jsme lidi, kteří se smáli a vyprávěli o Ukrajině, i jiné, kteří se při čekání v červeném stanu rozbřečeli a nemohli přestat. Během našeho času na hranicích vyzval ukrajinský prezident Zelenskyj civilisty z východu Ukrajiny k okamžité evakuaci, s čímž přibyl i počet humanitárních vlaků do Užhorodu. Slyšeli jsme příběhy lidí, kteří přišli o své domy, kteří popisovali, jak to vypadá v Charkově, Kramatorsku, Komunarsku nebo Mariupolu a kteří si v humanitárním vlaku

nemohli přes 30 hodin sednout. Viděli jsme lidi prchající v autech s nápisy „děti“ v azbuce na sklech i auta, která měla místo prostřelených skel potravinovou fólii.

Viděli jsme také hodně ochotných dobrovolníků, policistů, hasičů a vojáků, kteří se na místě již týdny snaží, jak mohou. Dobrovolníci Červeného kříže, Maltézské pomoci, Mareeny a dalších neziskových organizací mají náš obdiv. Viděli jsme lidi, kteří si vzali dovolenou, aby mohli být na hranicích. Pracovali jsme s policejními kaplany a koordinátory neziskovek, kteří jsou nepřetržitě na místě a neustále se s úsměvem starají o dobrovolníky i uprchlíky a snaží se zlepšovat systém pomoci a nenechají se odradit ani těmi, kteří se pomoc snaží zneužít. Viděli jsme řidiče kamionů a dodávek s humanitární pomocí, kteří se znovu a znovu vrací a na vlastní náklady a s rizikem přejíždějí hranice a snaží se zavést pomoc tam, kam je potřeba. Viděli jsme zdravotnici, která přijela z Baskicka s léky za 40 000 eur, aby je předala ukrajinským zdravotníkům v Užhorodu i se zdravotnickým autem. Potom přešla hranici pěšky zpět.

Všem, kteří se snaží v současné situaci pomoci, a především těm, které jsme na hranicích a v jejich okolí potkali, bych rád věnoval závěrečný odstavec. Člověk v současné situaci těžko hledá naději, pocit bezmoci a frustrace útočí ze všech stran. Apoštol říká: „Nedej se přemoci zlem, ale přemáhej zlo dobrem“ (Ř 12,21). Někdy je to hodně těžké. Právě tahle pomoc se v dnešních dnech stává svědectvím lásky a dobra. Od lidí, kteří mažou chleby a chystají balíčky, přes společnosti posílající zadarmo palety trvanlivých potravin až po dobrovolníky a zaměstnance všech organizací, které se snaží efektivně pomoci. Za nás, kteří jsme se vydali pomoci na hranice, vám všem moc děkuji!

Matěj Šulc, foto: flickr.com

Temné hodinky ztišily i rozbušily srdce

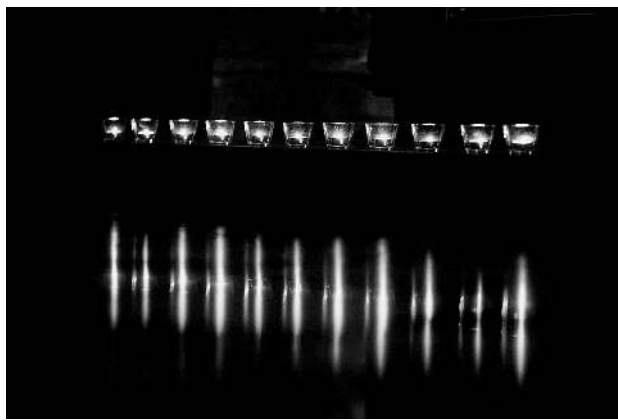
Zážitek na pomezí koncertu a liturgie ve světové premiéře

Po dvou letech nucené odmlky rozezněly brněnské chrámy tóny Velikonočního festivalu duchovní hudby, který již od roku 2012 vzniká ve spolupráci s Filharmonii Brno. Organizátoři festivalu si pro letošní ročník vybrali téma s velmi intenzivním, niterným duchovním obsahem: Tělo / Vtělení / Oslavení. Jako obsahovou náplň vybral dramaturg festivalu, muzikolog Vladimír Maňas, kromě hudebních velíků (Vivaldi, Bach, Haydn, Bruckner), jejichž díla zazněla u hlavních koncertů, také opět méně známé, ale přesto pozoruhodné skladby neprávem opomíjených autorů.

Za zmínku stojí především osobnost italského renesančního šlechtice a skladatele Carla Gesualda di Venosa. Českému posluchači je toto jméno nejspíše neznámé, k opětovnému objevu jeho díla totiž došlo až ve 20. století. Gesualdo, který prý trpěl duševní poruchou a v návalu amoku zabil svoji manželku, kterou našel in flagranti ve svojí posteli, podporuje svým rozervaným životním osudem domněnku, že mezi genialitou a šílenstvím je velmi tenká hranice. Snad i proto si Gesualdovy stylistické postupy netroufl až do 20. století nikdo napodobit. Pocty se však přece jen dočkal – ať už jde o román z pera Anatola France či balet Igora Stravinského, nazvaný dokonce přímo *Monumentum pro Gesualdo*.

Druhou, s běsnivou povahou jeho osobnosti příkře kontrastující stránkou, je Gesualdova hluboce spirituální hudební tvorba. Nejvíce o tom svědčí právě cyklus šestihlasých Temných hodin – *Tenebrae responsories* z roku 1611. Ty byly určeny do liturgického období před Velikonocemi, konkrétně do týdne před Velkým pátkem. Kompletní cyklus 27 skladeb (žalmů) zazněl ve světové premiéře právě na letošním festivalu v Brně, kde mu byly věnovány

postupně tři večery (Škaredá středa, Zelený čtvrtek a Velký pátek). Každý z nich přitom patřil jinému interpretovi a zazněl v prostoru jiného svatostánku.

Čtvrtečního uvedení responsorií se zhostilo pěvecké těleso Societas Incognitorum. Dramaturgicky se chtěl koncert co nejvíce přizpůsobit autentickému „settingu“, do něhož byla skladba určena. Koncert, pohybující se na hranici s liturgií, byl tak situován do sakrálního prostoru jezuitského barokního kostela Nanebevzetí Panny Marie. Při koncertu se nesvítilo, osvětlen byl symbolicky pouze oltář, zbytek kostela byl ponořen do šerosvitu svíček. Kvůli tmě bylo také zahájení koncertu netradičně posunuto až na 21. hodinu.

Do této intimní atmosféry zazněly hlasy komorního souboru, kvinteta, pod taktovkou uměleckého vedoucího Eduarda Tomašтика. Přestože kostel disponoval skvělou akustikou, která nabízela měkký, zakulacený a netříštící se zvuk, diváci zejména v zadní části lavic neslyšeli dobře, a byli tak ochuzeni o hudební detaily skladeb. Ještě hůř pak dopadla teorba, která nebyla pod vícehlasem slyšet téměř vůbec. Přestože ►

Societas Incognitorum, vpravo recitátor a teorbista

šlo o doprovodný nástroj, je škoda, že o přidáné harmonie byl posluchač ochuzen.

Výkon účinkujících byl ovšem výborný. Intonační preciznost je zde samozřejmost, je tedy třeba ocenit spíše vyváženost jednotlivých hlasů a pečlivou, přesto přirozenou dikci. Zcela samostatné ovace pak zaslouží skvělý výkon kontratenoristy Ondřeje Múčky, jehož medovým ténbrem se posluchači mohli potěšit zejména v závěrečné části koncertu.

Pozitivem bylo také dramaturgické řešení latinského textového obsahu skladeb – ve tmě těžko čitelné psané libreto bylo nahrazeno umným přednesem veršů v českém překladu.

Návštěvník se tak mohl zaposlouchat do expresivních, procítěných monologů trpícího Krista, mučivě tklivé lyriky i exaltovaného výkřiku nad osvobozující silou Spasitele. Závěrečné *Benedictus* (které zaznělo na závěr každého z večerů) mělo pak téměř transcendentní parametry.

Hudebně nabídl Gesualdovy *tenebrae* zajímavý přechod mezi renesancí a barokem; ještě kontrapunktické skladby, působící starobylým dojmem, pročísla tu a tam disonantní harmonie

či lyrický tenor – cantus firmus – zmíněného sólisty. Je však třeba dodat, že pro standardního návštěvníka je 75 minut kontrapunktu poměrně vydatná porce. Těžko si v tomto kontinuu hledá překvapivé momenty, které by upoutaly jeho pozornost, a tak mu středová část koncertu splyne v jeden „polyfonní monolit“. Skladba je však posluchačsky náročná nejen pro svoji odlišnou kompoziční strukturu, ale také závažností tématu: ať jde již o motiv utrpení Krista, či *modus introspekce* a *usebrání*.

Závěrem však lze říct, že organizátoři festivalu nabídli další vysoce kvalitní kulturní událost, která dokázala zapůsobit nejen na sluch, ale – v duchu barokní estetiky – na všechny smysly. Duchovně lační posluchači se mohou těšit na příští ročník, ve kterém Velikonoční festival duchovní hudby oslaví 30 let na scéně.

Bližší informace o festivalu naleznete na www.velikonocni-festival.cz

Carlo Gesualdo di Venosa: Tenebrae responsories II. Societas Incognitorum, kostel Nanebevzení Panny Marie v Brně, 14. 4. 2022.

Adéla Rozbořilová, foto: Vojtěch Kába

Všechno se mění

Jakmile začne přes den přibývat slunce, vzduch začne teple vonět a ptačí zpěv přebije i dunění tramvaje, balím v duchu krosnu. Hned jak to jde, vyrážím do přírody. Jsem totiž čundrák tělem i duší a to v tom nejlepším slova smyslu. Dokážu rozdělát oheň na tři sirky, uvařit si v ešusu mezi dvěma kameny a zahladit po sobě stopy za zpěvu písni Toulám se klínem skal.

Kdo se se mnou do lůna přírody odváží, ten dobře ví, že ho čeká spousta legrace i dobrodružství. A k tomu má jistotu, že je v bezpečí. Pokud by se přece jen zranil, je mu jasné, že si k záchraně vystačím kusem dřeva, březovou kůrou či ručně utrhanými pruhy látky z vlastního maskáče.

V přírodě prostě umím chodit, cítím se jistě, spokojeně a pokaždé blahem jakoby povyrostu.

Minulý rok jsme s kamarádkou vyrazily na Sázavu. Jedním z našich cílů bylo místo, kde jsem stála naposledy před tříadvaceti lety, když jsem si jako „prákoška“ užívala léta na stanovém táboře. Jestli jste viděli film Pějme píseň dohola, tak tento tábor byl slabým odvarem toho, co se tehdy dalo na břehu řeky Sázavy zažít. Všechno bylo, jak má být a k tomu ještě pár věcí navíc.

A tak jsme červencovým vedrem táhly s Lenkou krosny a kytaru přes kopce, pole, louky, lesy s vidinou chřenovického jezu a přespání ve stínu temného lesa. Jenže všechno se mění, roste, vyvíjí.

S rozvojem železniční dopravy stouply nároky na kvalitu tratě mezi stanicemi Chřenovice – Podhradí, byla zrovna tou dobou v rekonstrukci. A my už měly v nohách skoro 17 km. „Tak jděte po trati, je to tak dva kilometry“, volal na nás starší domorodec. A tak jsme vyšly. Když už slunce začalo pomalu zapadat, bylo nám jasné, že pane Bože, je tu nádherně, ale tohle přece nejsou dva kilometry! Nakonec se nám povedlo dojít k jezu, osvěžit se a pokračovat do stínu temného lesa. A pak to přišlo. Tábor stále stojí, i ten železný most za ním. Kde je ale ten hustý les, ve kterém jsme chtěly zmizet, zazpívat si při kytáře a pak se v klidu vyspat? Před námi se místo temného větvoví tyčily vysoké, statné stromy, takže jsme si připadaly jak nahé ve sloupovém chrámu.

A v tom mi to došlo. Pane Bože, a co jsem čekala? Všechno se přece mění a roste. Vždyť i já jsem vyrostla od té doby, co jsem tu byla naposledy. Tehdy, ještě v minulém století, tu stála šestnáctiletá gymnazistka, bez maturity, bez dítěte, bez mobilu...

Smála jsem se jak blázen na lesy a les jakoby mi se smíchem odpovídal: „Tak jsme se zasmáli. Když ses dostala až sem, magistro, matko, pisálku, tak si poraď. Ale vyrostla jsi, s pánem Bohem, pěkně.“

Pavla Hájičková, foto: Vojta Zikmund

svý kroky rozezpívej...

foto: FS Nymburk

Evangelický měsíčník

ČESKÝ BRATR

vydává Českobratrská církev evangelická

REDAKČNÍ RADA

Šéfredaktorka:

Adéla Rozbořilová

Jazyková redaktorka:

Jana Plíšková

členové: Jiří Hoblík, Jiří Hofman,

Jana Hofmanová, Ondřej Kolář,

Jaroslav Pechar, Lenka

Ridzoňová, Adam Šůra

NA OBÁLCE

foto: František Plzák

REDAKČNÍ UZÁVĚRKA

Uzávěrka červnového čísla

je 22. 5. 2022.

BANKOVNÍ SPOJENÍ:

číslo účtu: 179521067,

IBAN: CZ93

03000000000179521067

DISTRIBUCE PRO

ZRAKOVĚ POSTIŽENÉ

elektronicky a ve zvukové

podobě: Diakonie ČCE,

Klimentská 18, 110 05

Praha 1, tel.: 222 316 306,

732 324 956

e-mail: szp@scps.diakonie.cz

TISKNE

OPUS v.d.i.

Janáčkovo nábřeží 1075/27

150 00 Praha 5

ČASOPIS

(ev. č. MK ČR E810), vychází 12×

ročně, jednotlivá čísla 30 Kč

roční předplatné 350 Kč

do zahraničí 900 Kč

sponzorské 600 Kč

Informace o předplatném podá,

objednávky rozšiřuje

(i do zahraničí) redakce.

ADRESA REDAKCE

Jungmannova 9, p. p. 466,

111 21 Praha 1,

tel.: 224 999 236,

e-mail: ceskybratr@e-cirkev.cz,

Facebook: Český bratr,

instagram.com/ceskybratr

www.e-cirkev.cz

/ Co děláme / Média /

Církevní tisk / Český bratr

www.ceskybratr.cz

- listovací aplikace

- audioverze

- řazení podle rubrik

- odkazy na jednotlivé příspěvky

ISSN 1211-6793

V letošním roce se věnujeme tematickému cyklu s názvem Příroda a stvoření.

NOVINKA

www.post-mladez.cz

post) (mládež

Nejsme mládežníky, ale náš životní styl vlastně do jisté míry mládežnický je. Proto jsme založili Post-mládež, pravidelné setkávání pro primárně bezdětné lidi ve věku do 35 let, které je otevřené jak křesťanům, tak hledajícím. Cílem je nabízet nejen prostor k naslouchání teologickým úvahám a diskuzi otázek víry, ale i pouze spojovat podobně naladěné lidi. Přijďte mezi nás.

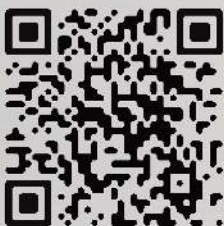
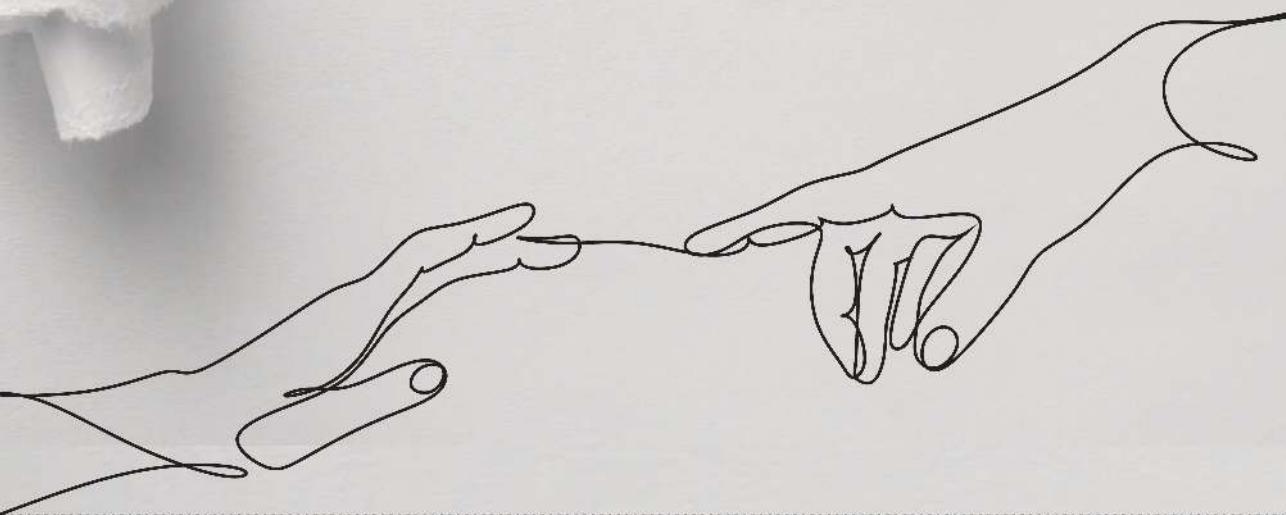

každý čtvrtek v sudém týdnu
od 19:00 h v evangelickém kostele
u Salvátora (Salvátorská 1045/1, Praha)

ДУХОВНУ ПІДТРИМКУ

Duchovní podpora

www.facebook.com/twrukr

www.facebook.com/twrukr

www.twr360.org

rádio

twr
Česká republika